

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Kontrolörlüğü
Sayı: 14/15

D E N E T İ M R A P O R U

YILI: 2025

DENETİM YERİ

İli : Hatay
İlçesi : Payas
İdaresi : Payas Belediyesi

DENETLEYEN

İçişleri Bakanlığı Kontrolörü: Mevlüt ÖZTÜRK

DENETLENEN

Kurum : Belediye Başkanlığı
İşlemler : İdari İş ve İşlemler
Dönem : 01/09/2020 - 01/09/2025
Üst Yönetici : Bekir ALTAN - Belediye Başkanı

DENETİM TARİHİ

Başlama Tarihi : 01/09/2025
Bitirme Tarihi : 17/09/2025
Eski Denetimin Tarihi : 24/09/2020

Mühür ve İmza

Hatay İli Payas İlçe Belediye Başkanlığının 01.09.2020 ile 01.09.2025 tarihleri arasındaki İdari İş ve İşlemleri 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 54 ve 55 inci maddelerine istinaden tarafımda denetlenerek; görülebilen hata ve noksanlıklar ile tenkit ve tavsiyeye değer hususlar aşağıdaki maddelerde açıklanmıştır.

ÖNCEKİ DENETİM VE SONUCU:

1-Payas Belediyesinin bundan önceki denetiminin, İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Başkontrolörü Mehmet KUMRU tarafından yapıldığı, dairesinde mevcut 24.09.2020 tarih ve 33/21 sayılı Denetim Raporu’nun incelenmesinden anlaşılmıştır.

Önceki denetimde tenkit edildiği halde, henüz düzeltilmeyen hususlara rastlanıldığında, bu raporun ilgili bölüm ve maddelerinde ayrıca değinilecektir.

2-Payas Belediyesinde teftiş defterinin tutulduğu fakat sayfaların mühürlenmediği ve son sayfasına yaprak adedi yazılarak mühür ve imza ile tasdik olunmadığı incelenmiştir.

İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Kontrolörleri Yönetmeliğinin teftiş defteri ve işlemleri başlıklı 55. Maddesinde;

“Her teftiş biriminde ve gerekli hallerde servislerinde Mülkiye Teftiş Kurulu Tüzüğü’nün 18 inci maddesinde tanımlanan birer Teftiş Defteri bulunur.

Bu defterin her sayfası numaralı ve mühürlü olacak ve son sayfaya yaprak adedi yazılarak mühür ve imza ile tasdik olunacaktır.

Kontrolörler teftişe başlayıp bitirdikleri tarihleri, hangi işleri teftiş ettiklerini, düzenledikleri teftiş layiha veya raporunun tarih ve sayısının, teftiş edilen memurun görevini, adını ve soyadını bu deftere yazarak imzalarlar. Teftişle ilgili olarak Bakanlıktan gönderilen emir ve genelgelerin tarih ve sayıları ile özetleri de işlem ve eylemleri teftiş olunan amir veya memur tarafından söz konusu defterlerin özel bölümüne yazılarak imzalanır.

Görevden ayrılan memur teftiş defterine 52’nci maddede söz edilen teftiş dosyası ile birlikte yeni gelen memura devretmekle, yeni giren memurda bu defter ve dosyayı isteyip almakla mükelleftir.” hükümleri yer almaktadır. Bundan böyle teftiş defterinin Yönetmelik hükümlerine uygun tutulması sağlanmalıdır.

TEFTİŞTE İZLENEN YÖNTEM :

3-A)Denetimde özellikle meclis ve encümen kararları, ihale iş ve işlemleri, imar işleri üzerinde daha hassas inceleme yapılmış; “puantaj usulü” ile her bir meclis ve encümen kararlarının, ihale dosyalarının teftiş ve incelemesi gerçekleştirilmiştir.

B)Denetim Raporunda başlıklar itibariyle yer alan insan kaynakları ile ilgili iş ve işlemlerin, zabıta hizmetlerinin, evlendirme işlerinin, işyeri açma ve çalışma ruhsatlarının, gelir oluşturan işlemlerin denetiminde ise “sondaj usulü” uygulanarak örnekleme yoluyla denetim ve inceleme yapılmıştır.

Denetim süresi içerisinde tespit edilebilen eksiklikler ile hizmetin nitelikli, verimli ve etkili olabilmesi için gerekli görülen önlemler ve tavsiyelere aşağıdaki maddelerde gerekçeli olarak yer verilmiş; esasa ilişkin olmayan kamu zararına yol açmayan eksiklikler ve yanlışlıkların düzeltilmesi ve yasalara uygun eylem ve işlemlerde bulunulması konusunda ise gerek Belediye Başkanı gerekse diğer Belediye personeline sözlü ikazlar yapılmış ve eksikliklerinin zamanında giderilmesi yoluna gidilmiştir.

TEŞKİLATLANMA:

4-Payas Belediyesinde, son olarak Payas Belediye Meclisinin 03.03.2025 tarih ve 16 sayılı kararı ile norm kadro çalışması yapıldığı, Payas Belediyesinin; Belediye ve Bağlı Kuruluşları İle Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmeliğe bağlı Ek;1 Belediye ve Bağlı Kuruluşları İle Mahalli İdare Birlikleri Tasnif Cetvelinde C-7 grubunda yer aldığı, buna göre kadro durumunun aşağıda gösterildiği şekilde olduğu incelenmiştir:

C7 Grubu (75 000-99 999)					
	Adet		Adet		Adet
Belediye Başkan Yardımcısı	2	Uzman	3	Zabıta Amiri	2
Yazı İşleri Müdürü	1	Şef	13	Zabıta Komiseri	6
Mali Hizmetler Müdürü	1	Avukat	1	Zabıta Memuru	36
Fen İşleri Müdürü	1	Mali Hizmetler Uzmanı	2		
İmar Ve Şehircilik Müdürü	1	Mali Hizmetler Uzman Yardımcısı	1		
Veteriner İşleri Müdürü	1	İdari Personel(**)	40		
İklim Değişikliği ve Sıfır Atık Müdürü	1	Teknik Personel(**)	28		
Afet İşleri Müdürü	1	Sağlık Personeli(**)	10		
Temizlik İşleri Müdürü	1	Yardımcı Hizmet Personeli(**)	8		
Zabıta Müdürü	1			Memur Kadroları Toplamı	170
Diğer Müdürler (*)	9			Sürekli İşçi Kadroları Toplamı	83

Payas Belediyesinde norm kadro uyarınca (2) adet belediye başkan yardımcısı kadrosunun bulunduğu, belediye meclis üyelerinden herhangi bir yardımcısı görevlendirilmediği; 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi olarak görev yapan belediye memurlarından (2) kişinin başkan yardımcısı olarak görev yaptığı,

Belediye ve Bağlı Kuruluşları İle Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik uyarınca yukarıda sayılan müdürlük kadrolarını ihdas ettiği, C-7 grubunda yer alan Payas Belediyesine norm kadro uyarınca 18 adet müdürlük kadrosu verildiği ve bu kadroların tamamının ihdas edildiği,

Söz konusu müdürlüklerden İnsan Kaynakları ve Eğitim Müdürlüğü ile Zabıta Müdürlüğü kadrolarının asaleten yürütüldüğü, diğer müdürlüklerin ise vekaleten yürütüldüğü,

Payas Belediyesinin mevcut kadro durumuna göre çalışanlarının çalışma pozisyonları-statülerinin aşağıda belirtildiği şekilde olduğu, toplam çalışan personel içerisinde; memurların %22,3; sürekli kadrolu işçilerin %7,1; belediye şirketi işçilerinin %70,6 oranla sıralandığı incelenmiştir.

BELEDİYE ÇALIŞANLARININ KADRO DURUMU		
Çalışanların Statüsü	Sayı	Oranı
Memur	59	22,3
Daimi İşçi	20	7,1
Sözleşmeli Personel	0	0
Belediye Personel Şirketi İşçisi	196	70,6
Toplam	275	100,0

Belediyenin mevcut dolu kadrosunun hizmet sınıflarına göre dağılımında birinci sırada genel idari hizmetlerin 39 personel ile %66; ikinci sırada teknik hizmetler sınıfında 78 teknik personel ile % 30,4; üçüncü sırada sağlık hizmetleri sınıfında 2 personel ile 3,6 oranında olmak üzere personelin hizmet sınıfları itibarıyla dağılımı aşağıda gösterilmektedir:

MEMUR PERSONELİN HİZMET SINIFINA GÖRE DAĞILIMI		
Hizmet Sınıfı	Sayı	Yüzde
Genel İdari Hizmetler Sınıfı	39	66
Teknik Hizmetler Sınıfı	18	30,4
Sağlık Hizmetleri Sınıfı	2	3,6
Avukatlık Hizmetleri Sınıfı	0	0
Toplam	59	100,0

Belediyenin mevcut çalışanlarının eğitim durumları yönünden gruplandırıldığında; lisans ve yüksek lisans mezunlarının %17,20'sini, ön lisans mezunlarının %9,36'sını, lise mezunları %27'sini, ilköğretim mezunlarının ise %26,28'ini oluşturduğu incelenmiştir.

	İlkokul		Ortaokul		Lise		Ön Lisans		Lisans		Yüksek Lisans	
	Sayı	Oranı	Sayı	Oranı	Sayı	Oranı	Sayı	Oranı	Sayı	Oranı	Sayı	Oranı
Memur	1	0,36	0	0	16	5,76	12	4,32	28	10	2	0,72
Sözleşmeli Personel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Daimi İşçi	6	2,16	5	1,8	5	1,8	2	0,72	2	0,72	0	0
Şirket İşçisi	66	23,76	48	17,28	54	19,44	12	4,32	16	5,76	0	0
Toplam	73	26,28	53	19,08	75	27	26	9,36	46	16,48	2	0,72

Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmeliğin 10'uncu maddesine göre 657 sayılı Devlet Memurları

Kanununa tabi memur kadroları ile sürekli işçi kadroları bu Yönetmeliğe uygun olarak belediye meclisi tarafından ihdas edilir. Memur kadrolarının ihdası için Yönetmeliğin ekinde yer alan Ek-5 Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Kadro Cetvellerinden (I) sayılı cetvel, sürekli işçi kadrolarının ihdası için ise (V) sayılı cetvel eksiksiz olarak doldurularak ihdas gerekçeleriyle birlikte meclise sunulur. Kadroların iptalinde de aynı usul uygulanır. Kadroların ihdas, iptal ve değişikliklerinde Yönetmeliğin ekinde yer alan Ek-5 Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Kadro Cetvellerinden (IV) ve (VII) sayılı cetveller düzenlenir.

Norm kadro çalışması yapılırken kadro unvanları, sayıları ve dağılımı mevzuatta belirtilen esaslara göre belirlenmeli, belediyenin hizmet yükü, nüfus büyüklüğü, coğrafi yapısı, ekonomik durumu ve stratejik planları dikkate alınarak gerçekçi bir ihtiyaç analizi yapılmalı, birimlerin görev ve sorumlulukları netleştirilmeli, iş yükü ve personel gereksinimleri doğru değerlendirilmelidir. Kadro dağılımı belediyenin kısa ve uzun vadeli hedeflerine uygun olmalı, gelecekteki projeler ve hizmet genişlemeleri için esnek kadro planlaması yapılmalıdır. Her kadro için görev tanımları net ve açık olmalı, unvanlar ilgili mevzuatta yer alan standartlara uygun seçilmeli, teknik, idari ve destek hizmetleri gibi farklı görev grupları arasında dengeli bir dağılım sağlanmalıdır. Kadro planlaması, belediyenin mali kapasitesine uygun olmalı, personel giderlerinin bütçedeki payı %30’u aşmamalıdır. Kadro dağılımında eşitlik, adalet ve liyakat esaslarına dikkat edilmeli, personel alımında şeffaf ve objektif kriterler belirlenmelidir. Gereksiz kadro şişkinliklerinden kaçınılmalı, iş süreçlerinde optimizasyon hedeflenmelidir.

Norm kadro çalışması statik bir belge değildir. Belediyenin değişen ihtiyaçlarına göre periyodik olarak gözden geçirilip yukarıda belirtilen kriterler dikkate alınarak güncellenmesi tavsiyeye değer görülmüştür.

BELEDİYE MECLİSİ İLE İLGİLİ İŞ VE İŞLEMLER:

5-İçişleri Bakanlığı Kontrolörler Başkanlığının 16.06.2025 tarih ve 104774 sayılı “İmar Plan Tadilatları” konulu yazısında; 2025 yılı Genel Teftiş Programında Mülkiye Teftiş Kurulu Başkanlığının 2025 yılı Genel Teftiş Görev Emrinin D/Mahalli İdarelerin Teftişleri /Mahalli İdarelerin Teftiş Raporlarında Yer Verilmesi Gereken Konular başlıklı bölümünün 1 inci maddesinde yer alan; “Ancak, büyükşehir ilçe belediyelerinin imar plan tadilatları ile plan tadilatlarına ilişkin meclis kararları, büyükşehir belediye meclislerinin onayına tabi olduğundan bu hususlar ilçe belediyelerinde yapılan teftişte incelenmeyecek, yalnızca büyükşehir belediyesi teftişi yapan müfettişlerce incelenecektir.” hükmü doğrultusunda, Payas İlçe Belediye Meclisinin teftişe tabi imar plan tadilatları ile plan tadilatlarına ilişkin meclis kararları iş bu teftiş kapsamı dışında bırakılmıştır.

6-Denetime tabi dönemde Payas Belediye Meclisinde alınan kararlar, olağan ve olağanüstü toplantılar aşağıda gösterilmiştir:

Belediye birimlerinin çalışma esas ve usullerini belirleyen yönetmelikler, komisyon ve encümen üyeliği seçimleri ile personel, kadro iptal ve ihdası, imar iş ve işlemleri, mali iş ve işlemler, tarife ve tahakkuklar ile bunların dışında diğer konular olmak üzere hangi konulara ilişkin olduğu aşağıdaki tabloda belirtilmiştir:

YILLAR	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Karar Adedi	78	101	99	80	67	52
Olağan	74	96	95	74	62	48
Olağan Üstü	4	5	4	6	5	4
Olağan Birleşim	9	11	11	11	11	8
Olağan Üstü Birleşim	2	2	2	3	2	2

KONULAR / TOPLAM KARAR SAYISI	2020	2021	2022	2023	2024	2025
a)İmar	5	25	10	9	13	9
b)Mali	25	35	47	36	27	17
c)Yönetmelik	9	4	2	2	1	-
d)Kadro ve personel	9	5	3	10	1	4
e)Tarifeler	10	10	7	9	7	5
f)Seçimler	5	5	16	4	8	5
g)Diğer	15	17	14	10	10	12
h)Yurtdışı İlişkiler	-	-	-	-	-	-

Yukarıda tabloda belirtildiği üzere; belediye meclisinin denetime tabi 2020-2025 döneminde meclis kararları ve toplantı sayılarında genel bir azalma gözlemlenmektedir. Bu, idari süreçlerin sadeleşmesi, daha az tartışmalı gündem veya kaynakların daha verimli kullanılması gibi faktörlerden kaynaklanabilir. Ayrıca mali konular (bütçe, harcama) her yıl en çok karar alınan alan olmuş, imar ve diğer konular ise dalgalı bir seyir izlemiştir. Yönetmelik ve personel kararlarındaki azalma, idari düzenlemelerin tamamlandığını veya önceliklerin değiştiğini gösterebilir. Yine olağanüstü toplantıların azlığı, acil karar gerektiren durumların çok sınırlı olduğu göstermektedir.

7-Belediye Meclisi tarafından kredi alınmasına izin verilen kararlarda, belediyenin mevcut borç stoku ile başta gerçekleşen bütçe gelirleri olmak üzere belediyenin önemli olan diğer mali bilgilere yer verilmediği incelenmiştir.

02.09.2024 tarih 55 sayılı meclis kararında 30.000.000TL ve 13.02.2024 tarih 20 sayılı kredi çekilmesine dair meclis kararlarında mali bilgilere yer verilmemesi örnek olmakla birlikte uygulama genellik göstermektedir.

Borçlanmaya karar verme yetkisi 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 18'inci maddesinin (e) bendi hükmü gereğince belediye meclisinin uhdesindedir. Dolayısıyla herhangi bir mevzuata aykırılık durumunda sorumlulukta meclise aittir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 68'inci maddesi borçlanma ile ilgili usul ve esasları düzenlenmiştir. İlgili maddenin (e) bendine göre belediye ve bağlı kuruluşları ile bunların sermayesinin yüzde ellisinden fazlasına sahip oldukları şirketler, en son kesinleşmiş bütçe gelirlerinin, 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre belirlenecek yeniden değerlendirme oranıyla artırılan miktarının yılı içinde toplam yüzde onunu geçmeyen iç borçlanmayı belediye meclisinin kararı; yüzde onunu geçen iç borçlanma için ise meclis üye tam sayısının salt çoğunluğunun kararı ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının onayı ile yapabilir.

Borçlanma belediyenin ve ilçenin geleceğine etki edebilecek nitelikte bir karar olduğundan yüksek önem arz etmektedir. Bu nedenle karar alınma sürecinde kredi tutarı, belediyenin borç durumu, kanunun şart koştuğu kriterlere ilişkin bilgiler açık ve net bir şekilde ortaya konmalı, meclis üyeleri aldıkları kararların içeriği ve ehemmiyeti noktasında tam olarak bilgilendirilmeli, tüm bu hususlarında meclis kararlarında belirtilmesi sağlanmalıdır. Ayrıca borçlanmalarda ilgili mevzuat hükümlerine aykırı borçlanma yapılamayacağı, aksi hallerde 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun görevi kötüye kullanmaya ilişkin hükümleri uygulanacağı bilinmelidir.

8-Belediye meclisinin 02.01.2025 tarih 04 sayılı kararıyla 4 adet sözleşmeli personel çalıştırılmasına ve bu personellerin alacakları ücretlerin tespitine ilişkin karar verildiği incelenmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 49. maddesinin üçüncü fıkrasına göre; "Belediye ve bağlı kuruluşlarında, norm kadroya uygun olarak çevre, sağlık, veterinerlik, teknik, hukuk,

ekonomi, bilişim ve iletişim, plânlama, araştırma ve geliştirme, eğitim ve danışmanlık alanlarında avukat, mimar, mühendis, şehir ve bölge plâncısı, çözümleyici ve programcı, tabip, uzman tabip, ebe, hemşire, veteriner, kimyager, teknisyen ve tekniker gibi uzman ve teknik personel yıllık sözleşme ile çalıştırılabilir. Sözleşmeli personel eliyle yürütülen hizmetlere ilişkin boş kadrolara ayrıca atama yapılamaz. Bu personelin, yürütecekleri hizmetler için ihdas edilmiş kadro unvanının gerektirdiği nitelikleri taşımaları şarttır. Bu fıkra uyarınca sözleşmeli olarak istihdam edilecekler ödenecek net ücret, söz konusu kadro unvanı için birinci derecenin birinci kademesi esas alınmak suretiyle 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na göre tespit edilecek her türlü ödemeler toplamının net tutarının yüzde 25 fazlasını geçmemek üzere belediye meclisi kararıyla belirlenir. Genel hükümlere göre birinci dereceden kadro ihdas edilemeyen kadro unvanları için ise o kadro unvanından ihdası yapılmış en yüksek kadro derecesinin birinci kademesi esas alınır ve yapılacak ödemenin azami tutarı yukarıda belirtilen usûle göre tespit olunur. Bu fıkra hükümlerine göre çalıştırılacak personel için Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği unvanlar itibarıyla sınırlama getirebilir."

Aynı maddenin üçüncü fıkrasına göre; "Avukat, mimar, mühendis (inşaat mühendisi ve harita mühendisi olmak kaydıyla) ve veteriner kadrosu bulunmayan veya işlerin azlığı nedeniyle bu unvanlarda kadrolu personel istihdamına ihtiyaç duyulmayan belediyelerde, bu hizmetlerin yürütülmesi amacıyla, haftanın ya da ayın belirli gün veya saatlerinde kısmi zamanlı olarak sözleşme ile personel çalıştırılabilir. Kısmi zamanlı olarak çalıştırılacak personel sayısı yukarıda belirtilen her unvan için birden fazla olamaz ve bunlarla yapılacak sözleşme süresi takvim yılını aşamaz. Bunlara ödenecek net ücret, aynı unvanlı kadroların birinci derecesinin birinci kademesi için yapılması gereken bütün ödemeler toplamının net tutarının yarısını geçmemek ve çalıştırılacak süre ile orantılı olmak üzere belediye meclisi kararı ile tespit edilir..."

Mevzuat hükümlerinden anlaşılabileceği üzere belediye meclisinin sözleşmeli personel çalıştırılıp, çalıştırılmayacağı konusunda herhangi bir yetkisi bulunmamaktadır. 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 18'inci maddesinde belediye meclisinin görev ve yetkileri sayılmış olup bu yetki ve görevler arasında sözleşmeli personel çalıştırılıp, çalıştırılmayacağı konusunda herhangi bir yetki veya görevi bulunmamaktadır. Belediye meclisi sadece 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 49. maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkralarına göre sözleşmeli çalıştırılan veya çalıştırılacak personele ödenecek ücreti tespit eder.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 38. maddesinde belediye başkanının görev ve yetkileri sayılmış olup, maddenin birinci fıkrasının (j) bendine göre "Belediye personeli atamak" belediye başkanının görevidir.

Belediyeye ait norm kadroda karşılığı kadro bulunmak kaydıyla belediye başkanı hangi personelleri sözleşmeli olarak çalıştıracığına karar verir, belediye meclisi de bu sözleşmeli personellere ödenecek ücretleri tespit eder.

Açıklanan nedenlerle bu tür hatalı meclis kararları alınmamalıdır.

9-Denetime tabi dönemde belediye meclisinin bütçe ilgili talepleri oylayarak "konunun plan ve bütçe komisyonuna havale edilmesine" şeklinde karar alındığı incelenmiştir.

02.10.2023 tarih 63 sayılı meclis kararında 2024 yılı gelir-gider bütçesinin görüşülmesi için plan ve bütçe komisyonuna havale edilmesi konuya örnektir.

Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliğinin "İhtisas komisyonlarının oluşumu" başlıklı 21. maddesi uyarınca imar ve bütçeye ilişkin konular hakkında meclis tarafından karar alınmadan önce ilgili komisyonlarda görüşülmesi zorunludur.

İmar ve bütçe konuları, Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliği'nin 21. maddesi gereğince, meclis tarafından karara bağlanmadan önce ilgili ihtisas komisyonlarında görüşülmesi zorunlu olduğundan, belediye meclisinin bu konuları komisyona havale edip etmeme konusunda bir yetkisi bulunmamaktadır.

Belediye meclisinin imar ve bütçe konularını komisyona havale etme hususunda reddetme yetkisi bulunmadığından, bu konuların oylanması ve meclis kararı olarak yazılması gereksiz ve iş yükünü artıran bir uygulamadır.

Bütçe ve imar konuları gündeme alındıktan sonra belediye başkanı tarafından doğrudan ilgili komisyona havale edilmeli, bu konuda meclise bilgi verilmeli ve bu işlemler meclis kararları yerine yalnızca meclis toplantı tutanaklarında yer almalıdır.

10-Belediye meclisinin 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’na tabi personele sosyal denge ödemesi yapılmasına yönelik olarak karar aldığı ancak ilgili meclis kararında sosyal denge tazminatını ödemek için gerekli şartların sağlanıp sağlanmadığı konusunda ayrıntılı bilgi verilmediği incelenmiştir.

08.04.2024 tarih ve 31 sayılı meclis kararında belediyenin vadesi geçmiş vergi, sosyal güvenlik primi ile Hazine Müsteşarlığına olan borç toplamı ile personel gideri oranı belirtilmediği konuya örnektir.

4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu’nun “Mahalli idarelerde sözleşme imzalanması” başlıklı 32’nci maddesinde; “...ilgili mahalli idarenin; vadesi geçmiş vergi, sosyal güvenlik primi ile Hazine Müsteşarlığına olan borç toplamının gerçekleşen en son yıl bütçe gelirlerinin yüzde onunu aşması, ödeme süresi geçtiği halde ödenmemiş aylık ve ücret borcu bulunması veya gerçekleşen en son yıla ilişkin toplam personel giderinin, gerçekleşen en son yıl bütçe gelirlerinin belediyelerde yüzde otuzunu, il özel idaresinde yüzde yirmibeşini aşması hallerinde bu madde kapsamında sözleşme yapılamaz. Sözleşmenin yapılmasından sonra bu koşulların oluşması durumunda mevcut sözleşme kendiliğinden hükümsüz kalır” denildiğinden, Devlet Memurlarıyla ilgili sosyal denge tazminatı sözleşmesi imzalanırken gerekli şartlara riayet edilmesi ihmal edilmemelidir.

11-Belediye Meclisinin 02.04.2025 tarih ve 22 sayılı kararı ile bazı araçların kamu hizmetine tahsis edildiği, 01.03.2024 tarih 23 sayılı karar ile belediyeye ait bazı hesapların haczedilmemesi için kamuya tahsis edilmesine karar verildiği incelenmiştir.

5393 Sayılı Belediye Kanunun 15 /son maddesinde belediyenin kamu hizmetlerinde fiilen kullanılan mallarıyla, belediye tarafından tahsil edilen vergi, resim ve harç gelirlerinin haczedilemeyeceği belirtilmiş ayrıca Belediye Gelirleri Kanun ve diğer kanunlarla da belediyeye verilen payların vergi ve resim hükmünde olduğu ifade edilerek, bu gelirlerin haczinin mümkün olmadığı düzenlenmiştir. Ancak belediyenin banka hesaplarının haczedilmesini önlemek için alınan meclis kararları tek başına yeterli değildir. Belediyesince tahsil edilen gelirlerin türüne göre ayırımının yapılması ve vergi, resim, harçlar, proje karşılığı borçlanma yoluyla elde edilen gelirler ile şartlı bağışların haczedilemeyecek hesaba yatırılması, diğer gelirlerin(ücret, kira, satış vb,) ise normal hesaplarda takip edilmesi gerekmektedir.

Nitekim Konu ile ilgili olarak, Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 8.2.2012 tarih ve E. 2011/12-737,2012/55 sayılı kararında;

“Şikayet, şikayetçi/borçlu Belediye Başkanlığı'na ait Ziraat Bankası Muğla Şubesi'nde bulunan hesapları üzerine konulan hacizlerin kaldırılması istemine ilişkindir. Borçlu vekilinin, icra mahkemesine başvurusunda, borçlu belediyeye ait Ziraat Bankası Muğla Şubesi'nde bulunan hesaplar üzerine konulan hacizlerin kaldırılmasına karar verilmesini istediği anlaşılmıştır. Başvuru bu haliyle 5393 Sayılı Belediye Kanunun 15 /son maddesine dayalı haczedilmezlik şikayetidir. Anılan madde uyarınca belediyenin kamu hizmetlerinde fiilen kullanılan mallarıyla belediye tarafından tahsil edilen vergi, resim ve harç gelirleri haczedilemez. Ayrıca, Belediye Gelirleri Kanun ve diğer kanunlarla belediyeye verilen paylar vergi ve resim hükmünde olduğundan haczi mümkün değildir. Mahkemece, öncelikle banka hesabıyla ilgili kayıtlar ve hesap ekstresi bankadan getirtilmeli, bu hesaba yatan paraların nitelikleri incelenmeli,

belediyeden bilgi ve belgeler istenmeli ve gerektiğinde bilirkişi incelemesi yaptırılarak açıklanan yasa hükmü gereğince bir sonuca ulaşılmalıdır." denilmiştir

Yine Yargıtay 12. Hukuk Dairesinin, 27.05.2010 tarih ve E:2010/996, K:2010/13053 sayılı kararında da;

"5393 sayılı Kanunun 15/son maddesi "Belediyenin proje karşılığı borçlanma yoluyla elde ettiği gelirleri; şartlı bağışlar ve kamu hizmetinde fiilen kullanılan mallar ile belediye tarafından tahsil edilen vergi, resim, harç gelirleri haczedilemez" hükmünü içermektedir. Ancak, haczedilemezlik şikâyetinin kabul edilebilmesi için mahcuzların kamu hizmetinde (fiilen) kullanılması gerekli olup, kamuya tahsis kararı alınmasının sonuca etkisi bulunmamaktadır. Niteliği belirtilmeyen paralara ilişkin olarak, borçlu belediyeden, bu paraların nitelikleri konusunda belge istenmiş ise de, verilen cevapta söz konusu paraların kamu hizmetine tahsisli olduğu bildirilmiş olup, söz konusu tahsis kararının 5393 sayılı Kanunun 15/son maddesi kapsamına göre uygulama yeri bulunmamaktadır. Bu durumda anılan paraların fiilen kamu hizmetinde kullanıldığı ispat edilmesi gerekir." Denilerek konuya açıklık getirmiştir.

Meclisin fiilen kamu yararına tahsis edilmeyen malları için sırf hacizden kurtarmak için karar almasının hukuki bir yanı olmadığı bilinmeli buna göre işlem tesis edilmelidir. Bu itibarla, Belediye tahsilât programında yapılacak düzenlemeyle yapılan tahsilâtların türüne göre haczedilebilir/haczedilemez şeklinde ayrımı yapılarak tahsil edilen paraların Belediyenin bankadaki ayrı hesaplarına yatırılması sağlandıktan sonra sadece bu haczedilemeyecek hesaplar için meclis kararı alınmalı ve akabinde bu kararlar ilgisine göre bankalara, icra müdürlüklerine gönderilerek olası haciz risklerinin bertaraf edilerek kamu hizmetlerinin zamanında yapılması sağlanmalıdır.

12-Payas Belediye Meclisinin 01.08.2024 tarih 50 sayılı kararı ile iş makinesi alınması kararı alındığı incelenmiştir.

237 sayılı Taşıt Kanununun 5393 sayılı Kanunun 85. maddesiyle değişik 10. maddesi gereğince; belediyeler ve bunların bağlı kuruluşları kendi meclislerinin kararı ile taşıt edinirler.

237 sayılı Taşıt Kanununun 1. maddesinin (a) bendi gereğince, belediyeler ve bunların bağlı kuruluşları Kanun kapsamında yer almasına rağmen; 237 sayılı Taşıt Kanununun 3. maddesinde "taşıt" motorlu ve motorsuz bütün ulaştırma araçları olarak tanımlanmış; 2. maddesinde ise traktör, arazöz, motorla işleyen her çeşit ziraat ve inşaat makineleri, hava taşıtlarının bu kanun hükümlerine tabi olmadığı açıkça belirtilmiştir.

Dolayısıyla ulaştırma aracı olmayan kazıcı yükleyici kepçe ve bu nev'i iş makineleri 237 sayılı Taşıt Kanunu kapsamına girmediğinden; yine aynı Kanunun 10. maddesinin 2. fıkrasının son cümlesi gereğince belediye meclisinin kararına da ihtiyaç bulunmadığı bilinmeli; ulaştırma aracı olmayan traktör, arazöz, motorla işleyen her çeşit ziraat ve inşaat makinesi, hava taşıtı ve iş makinesi alımlarında ayrıca belediye meclisinden karar alınmamalıdır.

13-Belediye meclisinin 04.07.2025 tarih ve 42 sayılı kararıyla, mahalli idareler, diğer kamu kurum ve kuruluşları, belediyeler, birlikler, meslek kuruluşları, dernek ve vakıflarla ortak hizmet projeleri geliştirilmesi ve gerektiğinde ayni veya nakdi destek sağlanması amacıyla protokol imzalanması için belediye başkanına yetki verilmiş; ancak, bu karara dayanılarak belediye bütçesinden dernek ve vakıflara herhangi bir nakdi yardım yapılmadığı tespit edilmiştir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Bütçelerden yardım yapılması" başlıklı 29. Maddesinde;

"Gerçek veya tüzel kişilere kanuni dayanağı olmadan kamu kaynağı kullandırılmaz, yardımda bulunulamaz veya menfaat sağlanamaz. Ancak, genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin bütçelerinde öngörülmüş olmak kaydıyla; kamu yararı gözetilerek dernek, vakıf, birlik, kurum, kuruluş, sandık ve benzeri teşekküllere yardım yapılabilir.

Bu yardımların yapılması, kullanılması, izlenmesi, denetlenmesi ve kamuoyuna açıklanmasına ilişkin esas ve usuller Maliye Bakanlığınca hazırlanarak Bakanlar Kurulunca çıkarılacak yönetmelikle belirlenir."

5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun "Yardım ve işbirliği" başlıklı 10 uncu maddesinde;

"Dernekler, tüzüklerinde gösterilen amaçları gerçekleştirmek üzere, benzer amaçlı derneklerden, siyasi partilerden, işçi ve işveren sendikalarından ve meslekî kuruluşlardan maddî yardım alabilir ve adı geçen kurumlara maddî yardımda bulunabilirler.

5072 sayılı Dernek ve Vakıfların Kamu Kurum ve Kuruluşları ile İlişkilerine Dair Kanun hükümleri saklı kalmak üzere, dernekler kamu kurum ve kuruluşları ile görev alanlarına giren konularda ortak projeler yürütebilirler. Bu projelerde kamu kurum ve kuruluşları, proje maliyetlerinin en fazla yüzde ellisi oranında aynı veya nakdî katkı sağlayabilirler. 4857 sayılı İş Kanununun 30 uncu maddesi çerçevesinde engellilerin ve eski hükümlülerin mesleki eğitim ve mesleki rehabilitasyonu, kendi işlerini kurmaları, engellilerin iş bulmasını sağlayacak destek teknolojilerine ilişkin projeler ile benzeri projelerde bu oran aranmaz."

6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi Ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 19 uncu maddesinin 2 nci fıkrasında da;

"5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununun 29 uncu maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesi ile 5253 sayılı Dernekler Kanununun 10 uncu maddesi; belediyeler, il özel idareleri, bağlı kuruluşları ve bunların üyesi oldukları birlikler ile ortağı oldukları Sayıştay denetimine tabi şirketler için uygulanmaz." denilmektedir.

Özellikle 6360 sayılı Kanun ile dernek, vakıf, birlik, kurum, kuruluş, sandık ve benzeri teşekküllere; belediyeler tarafından nakdi yardım yapılamayacağı hükme bağlanmıştır.

Dolayısıyla belediye bütçesinden dernek veya vakıflara nakdi yardım yapılamayacağı bilinmeli; aksi durumun mali sorumluluk doğuracağı göz önünde bulundurulmalıdır.

BELEDİYE ENCÜMENİ İLE İLGİLİ İŞ VE İŞLEMLER:

14-Denetime tabi dönemde Payas Belediyesi encümenince alınan kararların ayrıntısı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

YILLAR	Encümen Karar Sayısı	3194 sayılı İmar Kanunu	Para Cezaları	İhale	İfraz, Tevhid İşlemleri	İstimlak İşleri	Diğer Kararlar
2020	200	32	98	4	9	9	48
2021	166	33	29	26	24	17	37
2022	183	34	15	14	46	20	54
2023	151	40	27	3	23	19	39
2024	144	33	18	6	38	11	38
2025	114	17	39	-	30	6	22

Dörtüyl Belediye encümeninin denetime tabi dönemde 2020 yılında 200, diğer yıllarda ise sırasıyla 166, 183, 151, 144 olmak üzere 2025 yılında ise denetim tarihi itibarıyla 114 adet karar aldığı incelenmiştir.

15-Belediyenin ihtiyacına uygun taşınmaz mal alımı veya kiralanması için ayrıca encümen kararı alındığı incelenmiştir.

18.03.2021 tarih 27 sayılı kararda sağlık hizmetleri birimi olarak hizmet verilen taşınmazın 2 yıllığına kiralanması için karar alınması örnektir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanununun "Kapsam" başlıklı 2. maddesinde, kapsama dahil idarelerin kullanımında bulunan her türlü kaynaktan karşılanan mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin ihalelerinin bu kanun hükümlerine göre yürütüleceği belirtilmiş; aynı maddenin (a) fıkrası ile belediyeler ile bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlar bu Kanun kapsamına alınmıştır.

Yine aynı Kanunun 68. maddesinin (a) bendinde, "Bu Kanun kapsamında yer alan işlerin ihalelerinde 8.9.1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümleri uygulanmaz." hükmü ile (b) fıkrasında, "Diğer kanunların 8.9.1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanununda muafiyet hükümleri ile bu Kanuna uymayan hükümleri uygulanmaz." hükmü getirilmiştir. Dolayısıyla, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunun mal ve hizmet alımı ile yapım işlerine ilişkin hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır.

4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 2. maddesinde, sadece "kamu harcaması yapılmasını gerektiren mal veya hizmet alımları ile yapım işleri" 4734 sayılı Kanun kapsamına alınmıştır. "Semt pazar yeri olarak kullanmak üzere gayri menkul kiralanması hizmet alımı işi" harcama yapılmasına yönelik bir işlem olduğundan, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu hükümlerine göre yürütülmesi gereken ihale işlerindendir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 22. maddesinin (e) bendi, İdarelerin ihtiyacına uygun taşınmaz mal alımı veya kiralanmasında, ilan yapılmaksızın ve teminat alınmaksızın ihtiyacın doğrudan temini usulüne başvurulabilmesine imkân tanımıştır.

Açıklanan nedenlerle, mal veya hizmet alımı ile yapım işlerinde belediye encümenlerine verilmiş bir görev ve yetki bulunmadığından, belediyenin ihtiyacına uygun taşınmaz mal alımı veya kiralanması için ayrıca encümen kararı alınması uygulamasına son verilmesi sağlanmalıdır.

16-5326 sayılı Kabahatler Kanununa göre, doğrudan Belediye Zabıtası tarafından idari para cezası verilmesi gereken bazı fiiller hakkında, Belediye Encümeni tarafından kabahati işleyen kişi veya kuruluşlara idari para cezası verildiği incelenmiştir.

12.11.2024 tarih ve 119 sayılı encümen kararında çevreyi kirletme ile ilgili fiilleri işleyenler hakkında belediye encümeni tarafından idari para cezası kesilmesi örnektir.

5326 sayılı Kabahatler Kanununun 41. maddesinde aynen;

"(1) Evsel atık ve artıkları, bunların toplanmasına veya depolanmasına özgü yerler dışına atan kişiye, yirmi Türk Lirası idarî para cezası verilir. Bireysel atık ve artıkların atılması halinde de bu fıkra hükmü uygulanır.

(2) Fiilin yemek pişirme ve servis yerlerinde işlenmesi halinde işletme sahibi gerçek veya tüzel kişiye, beşyüz Türk Lirasından beşbin Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir.

(3) Hayvan kesimine tahsis edilen yerler dışında hayvan kesen veya kesilen hayvan atıklarını sokağa veya kamuya ait sair bir alana bırakan kişiye, elli Türk Lirası idarî para cezası verilir.

(4) İnşaat atık ve artıklarını bunların toplanmasına veya depolanmasına özgü yerler dışına atan kişiye, yüz Türk Lirasından üçbin Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir. İnşaat faaliyetinin bir tüzel kişi adına yürütülmesi halinde bu tüzel kişi hakkında verilecek idarî para cezasının üst sınırı beşbin Türk Lirasıdır. Bu atık ve artıkların kaldırılmasına ilişkin masraf da ayrıca kişiden tahsil edilir.

(5) Kullanılamaz hale gelen veya ihtiyaç fazlası ev eşyasını bunların toplanmasına ilişkin olarak belirlenen günün dışında sokağa veya kamuya ait sair bir yere bırakan kişiye elli Türk Lirası idarî para cezası verilir. Bu eşyanın toplanması hususunda belediye tarafından belirli aralıklarla yılda üç günden az olmamak üzere belirlenen günler önceden uygun araçlarla ilân olunur.

(6) Kullanılamaz hale gelen motorlu kara veya deniz nakil araçlarını ya da bunların mütemmim cüzlerini sokağa veya kamuya ait sair bir yere bırakan kişiye ikiyüzelli Türk Lirası idarî para cezası verilir. Bunların kaldırılmasına ilişkin masraf da kişiden ayrıca tahsil edilir.

2

(7) (Değişik:6/12/2019-7196/60 md.) Bu kabahatler dolayısıyla idarî para cezasına belediye sınırları içerisinde belediye zabıta görevlileri, belediye sınırları dışında kolluk görevlileri karar verir...." Hükümleri bulunmaktadır.

Kanun hükmünden de açıkça anlaşılacağı üzere işgal ile ilgili fiilleri işleyenler hakkında ceza verme yetkisi Belediye Zabıtasına tanınmıştır. Bu nedenle bu konuda encümenle karar alınması mümkün değildir.

5326 sayılı Kabahatler Kanununda sayılan fiiller ile ilgili; Belediye Encümeni ve zabitanın ceza verme yetkisi, kanuni dayanağı ve ceza miktarları (2025 yılı) aşağıda tabloda belirtilmiştir.

Cezanın Türü/ Kim Tarafından verileceği	Kanuni Dayanağı	Tutarı	
		En Az	En Çok
Emre aykırı davranış (Belediye Encümeni)	5326 s.K. 32. md.	2.953,00	2.953,00
Dilencilik (Belediye Zabıtası)	5326 s.K. 33. md.	1.406,00	1.406,00
Gürültü (Belediye Zabıtası)	5326 s.K. 36/1. md.	1.406,00	1.406,00
	5326 s.K. 36/2. md.(Ticari İşl. Sahibine)	30.478,00	152.895,00
Rahatsız etme (Belediye Zabıtası)	5326 s.K. 37. md.	1.406,00	1.406,00
İşgal (Belediye Zabıtası)	5326 s.K. 38/1. md.	1.406,00	1.406,00
	5326 s.K. 38/2. md.	2.953,00	15.134,00
Kimliği bildirmeme (Belediye Zabıtası) - hakkında ceza tutanağı düzenlenmek istendiğinde gösterilmemesi durumunda	5326 s.K. 40. md.	1.406,00	1.406,00
Çevreyi Kirletme (Belediye Zabıtası)	5326 s.K. 41/1. md. / 4207 s.K. (5727 s.K.değ.) md. 5/1 ve 3/12	450,00	450,00
	5326 s.K. 41/2. md.	15.134,00	152.895,00
	5326 s.K. 41/3. md.	1.406,00	1.406,00
	5326 s.K. 41/4. md.	2.953,00	91.658,00
	5326 s.K. 41/4. md.(Tüzel Kişi İçin)	2.953,00	152.895,00
	5326 s.K. 41/5. md.	1.406,00	1.406,00
	5326 s.K. 41/6. md.	7.523,00	7.523,00
Afiş Asma(Belediye Zabıtası)	5326 s.K. 42. md.	2.953,00	91.658,00

Bu itibarla Belediye Zabıtasınca kararlar alınırken değerlendirmelerin eksiksiz olarak yapılması, görev ve yetkisine girmeyen konularda karar alınmaması, cezalar verilirken tabloda belirtilen kanuni hadlere dikkat edilerek yine kanunda belirtilen mercilerce ceza kararının verilmesi hususunda gerekli özen ve dikkati göstermelidir. Aksi halin sorumluluk doğuracağı bilinmelidir.

17-Ruhsatsız veya ruhsat ve eki projelere aykırı yapılaşma nedeniyle yapı sahiplerine aykırılığın giderilmesi için 30 gün süre ve idari para cezası verildiği ancak ilgililer hakkında Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmadığı incelenmiştir.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunun "İmar Kirliliğine neden olma" başlıklı 184. maddesinde "Yapı ruhsatıyes alınmadan veya ruhsata aykırı olarak bina yapan veya yaptıran kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır" hükmü yer almaktadır. Yapılacak uygulamada 5237 sayılı Kanun hükümleri de dikkate alınarak ilgililer hakkında suç duyurusunda bulunulması sağlanmalı aksi davranışın sorumluluk doğuracağı unutulmamalıdır.

İNSAN KAYNAKLARI İLE İLGİLİ İŞ VE İŞLEMLER:

18-Payas Belediyesinin 2020-2025 mali yıllarına ait personel giderlerinin (memur, sözleşmeli personel ve daimi işçi) değerlendirilmiş gerçekleşen gelirlere oranı aşağıya çıkarılmıştır.

PERSONEL GİDERLERİNİN BÜTÇE GELİRLERİNE ORANI					
BÜTÇE YILI	BİR ÖNCEKİ YIL BÜTÇE GELİR TOPLAMI (A)	YENİDEN DEĞERLENDİRME ORANI % (B)	D. EN SON YIL BÜTÇE GELİR KESİN HS. [(A*B)+A]=C	İLGİLİ YIL GERÇEKLEŞEN PERSONEL GİD. TOPLAMI (D)	PERS. GİD. BÜTÇE GELİRLERİNE ORANI % (D*100/C)
2020	46.180.232,58	22,58	56.607.729,10	10.059.591,15	17,77
2021	49.237.041,47	9,11	53.722.535,95	9.126.000,16	16,99
2022	77.100.890,94	36,20	105.011.413,46	16.297.789,24	15,52
2023	184.399.216,75	122,93	411.081.173,90	30.444.820,88	7,41
2024	185.166.848,45	58,46	293.415.388,05	60.054.941,39	20,46
2025	368.363.415,48	43,93	530.185.463,90	51.220.438,41	9,66

Tabloya göre, Payas Belediyesi'nin denetime tabi dönemde personel giderlerinin yeniden değerlendirilmiş bütçe gelirlerine oranı, 2020-2025 yıllarında 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 49. maddesinde belirtilen %30 sınırının altında kalması memnuniyetle müşahade edilmiştir.

2023 yılında, yüksek yeniden değerlendirme oranı (%122,93) nedeniyle bütçe gelirleri nominal olarak hızla artmış ve personel giderlerinin oranı %7,41'e gerileyerek belirgin bir düşüş göstermiştir.

Tablo, 2020-2025 döneminde bütçe gelirleri ve personel giderlerinin genel olarak artış gösterdiğini, ancak personel giderlerinin bütçe gelirlerine oranının dalgalı bir seyir izlediğini ortaya koymaktadır. Oranın genel olarak %20'nin altında kalması, belediyenin personel giderlerini kontrol altında tutmaya çalıştığını gösterir. Bu bağlamda, belediye mali disiplin açısından uygun bir çizgide görünmektedir.

Mali sürdürülebilirliğin sağlanması için personel giderlerinin kontrol altına alınması ve gelir kaynaklarının çeşitlendirilmesi kritik önem taşımaktadır. Aksi takdirde, belediyenin altyapı, yatırım ve diğer mahalli müşterek ihtiyaçları karşılayamama riski artabilir; bu da belediyenin kuruluş amacından sapmasına yol açabilir.

5393 sayılı Belediye Kanununun 49 uncu maddesi uyarınca; belediyenin yıllık personel giderlerinin, gerçekleşen en son yıl bütçe gelirlerinin 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre belirlenecek yeniden değerlendirme katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarın % 30'unu aşamayacağı, ancak nüfusu 10.000'in altında olan belediyelerde bu oranın % 40 olarak uygulanacağı, yıl içerisinde aylık ve ücretlerde beklenmedik bir artışın meydana gelmesi sonucunda personel giderlerinin söz konusu oranları aşması durumunda, cari yıl ve izleyen yıllarda personel giderleri bu oranların altına ininceye kadar yeni personel alımı yapılamayacağı, yeni personel alımı nedeni ile bu oranın aşılması halinde oluşacak kamu zararının, zararın olduğu tarihten itibaren hesaplanacak kanuni faiziyle birlikte belediye başkanından tahsil edileceği; hükme bağlanmıştır.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 49. maddesinde sözü edilen yıllık toplam personel giderlerinin oranı tespit edilirken geçici işçiler ve sözleşmeli personele ödenen ücretler de dâhil edilecektir. Söz konusu oranın aşılması halinde, personel giderleri bu orana indirilinceye kadar Geçici 1 inci madde uyarınca Bakanlıkça verilen izin dışında geçici işçi ve sözleşmeli personel dâhil yeni personel alımı yapılamayacaktır.

Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmeliğin 14'üncü maddesine göre; "Belediye, bağlı kuruluşları ve

mahalli idare birliklerinin, bu Yönetmeliğe uygun olarak ihdas edilecek kadro ve pozisyonların kullanımında, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 49 uncu maddesinin sekizinci fıkrasını göz önünde bulundurmak zorundadır." Denilmiştir.

Payas Belediyesinin 2020-2025 mali yıllarına ait memur, sözleşmeli personel ve daimi işçi giderlerine belediye şirketi işçilerinin de dahil edilmesiyle elde edilen personel giderlerinin gerçekleşen gelirlerine oranı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

PERSONEL GİDERLERİNİN BÜTÇE GELİRLERİNE ORANI(ŞİRKET DAHİL)					
BÜTÇE YILI	BİR ÖNCEKİ YIL BÜTÇE GELİR TOPLAMI (A)	YENİDEN DEĞERLENDİRME ORANI % (B)	D. EN SON YIL BÜTÇE GELİR KESİN HS. [(A*B)+A]=C	İLGİLİ YIL GERÇEKLEŞEN PERSONEL GİD. TOPLAMI (D)	PERS. GİD. BÜTÇE GELİRLERİNE ORANI % (D*100/C)
2020	46.180.232,58	22,58	56.607.729,10	17.217.843,62	30,42
2021	49.237.041,47	9,11	53.722.535,95	17.669.992,28	32,89
2022	77.100.890,94	36,20	105.011.413,46	30.955.511,91	29,48
2023	184.399.216,75	122,93	411.081.173,90	69.311.526,92	16,86
2024	185.166.848,45	58,46	293.415.388,05	145.572.360,18	49,61
2025	368.363.415,48	43,93	530.185.463,90	96.426.339,05	18,19

Belediyenin memur, sözleşmeli personel, daimi işçi ve personel şirketi işçilik giderlerinin gelirlere oranının 2018/11608 sayılı Bakanlar Kurulu Kararında belirtilen %40'ı denetime tabi dönemde sadece 2024 yılında aştığı, diğer yıllarda ise %40 oranının altına gerçekleştiği incelenmiştir.

2024 yılında oranın %40'ı aşmasıyla Payas Belediyesi tarafından 23.05.2024 tarih 25720 sayılı yazı ile Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'ndan yeni alımlar için izin istenildiği anlaşılmıştır.

2018/11608 sayılı İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Bağlı Kuruluşları ile Bunların Üyesi Olduğu Mahalli İdare Birliklerinin Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmetlerinin Gördürülmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkındaki Bakanlar Kurulu Kararının; "Personel Giderlerinin Toplam Giderler İçindeki Payına İlişkin Üst Sınır" başlıklı 5 inci maddesinde;

"(1) İdarelerin, şirket personeli de dâhil yıllık toplam personel giderleri, idarenin gerçekleşen en son yıl bütçe gelirleri toplamının her yıl, bir önceki yıla ilişkin olarak 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılması sonucu bulunacak miktarın yüzde kırkını aşamaz. Bu oran büyükşehir belediyelerinde yüzde otuz olarak uygulanır. Yıl içerisinde aylık ve ücretlerde beklenmedik bir artışın meydana gelmesi sonucunda personel giderlerinin söz konusu oranları aşması durumunda, cari yıl ve izleyen yıllarda personel giderleri bu oranların altına ininceye kadar idare şirketlerine yeni personel alımı yapılamaz.

(2) Doğrudan hizmet alım sözleşmesi kapsamında çalışan işçi sayısı, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 24'üncü maddesine göre işçi statüsünde geçişe esas sözleşme kapsamında o iş için öngörülen işçi sayısını aşamaz. Ancak birinci fıkradaki oranın altında kalan idarelerin şirketleri; bu oranın aşılmaması kaydıyla, işten ayrılanların yerine ve iş artışının zorunlu olduğu durumlarda idarenin talebi üzerine yeni işçi alımı yapabilir. İdareler, belirlenen oranın aşılmaması kaydıyla personel çalıştırılmasına dayalı yeni hizmetlerini şirketlerine gördürebilir ve bu amaçla şirketler tarafından yeni işçi alımı yapılabilir.

(3) Birinci fıkrada belirlenen oranı aşan idareler tarafından İçişleri Bakanlığından izin alınmaksızın şirketlerine işçi alımı yapılamaz.

(4) İdare tarafından şirkete personel gideri için yapılacak aylık ödemelerin toplamı, hizmet alımı sözleşmesinde öngörülen işçi ücretleri esas alınarak hesaplanan;

- a) Asgari İşçilik maliyeti,
- b) Asgari işçilik maliyeti üzerinden hesaplanan %4 sözleşme giderleri ve genel giderler,
- c) İşçilikle bağlantılı ayni giderler,
- ç) Asgari işçilik maliyeti ve işçilikle bağlantılı ayni giderler toplamı üzerinden %7'ye kadar belirlenecek kar, dâhil işçilik giderleri toplamını aşamaz. İşçi ücretlerinin tespitinde asgari ücrette meydana gelen artışlar dikkate alınır. Asgari işçilik maliyeti, sözleşme giderleri ve genel giderler ile işçilikle bağlantılı ayni giderler ve kar oranı, kamu ihale mevzuatı esas alınarak belirlenir.

(5) Şirketin toplam giderleri içinde, işçilere ilişkin personel giderlerinin tutarı dördüncü fıkra hükümlerine göre şirkete yapılan aylık personel ödemelerinin miktarını geçemez. Şirketin idareye sunduğu personel çalıştırılmasına dayalı hizmetleri dışındaki diğer faaliyetlerinde çalışan işçilere ilişkin giderler, bu tutarın tespitinde dikkate alınmaz." Hükmü bulunmaktadır.

Belediyelerde personel giderlerinin bütçenin %40'ını aşması, ciddi mali ve idari sorunlara yol açabilir. Bu durum, altyapı yatırımları, bakım-onarım, sosyal projeler ve diğer hizmetler için ayrılan kaynakları kısıtlayarak belediyenin hizmet kalitesini ve kapsamını olumsuz etkileyebilir. Yüksek personel giderleri, gelir-gider dengesini bozarak belediyeyi borçlanmaya itebilir veya mevcut borçların ödenmesini zorlaştırabilir, böylece mali sürdürülebilirlik risk altına girebilir. Gelir açığını kapatmak için vergi, harç veya hizmet bedellerinde artışa gidilmesi, vatandaşlar üzerinde ek mali yük yaratabilir ve memnuniyetsizliğe neden olabilir. Ayrıca, yüksek personel giderleri genellikle fazla istihdam veya verimsiz iş gücü dağılımına işaret eder, bu da kaynakların etkin kullanılmamasına ve iş süreçlerinde aksamalara yol açabilir. Özellikle siyasi nedenlerle yapılan fazla istihdam, personel azaltımı veya maaş düzenlemeleri gibi reformları zorlaştırarak uzun vadeli çözümleri engelleyebilir. Bu nedenle, yeni personel alımlarında dikkatli olunmalı ve 5393 sayılı Kanun'un ilgili maddelerinde belirtilen sınırlar aşılmamalıdır. Bu sınırların aşılması durumunda Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığından izin alınması gerektiği unutulmamalıdır. Aksi takdirde, yapılan alımlar kamu zararı olarak değerlendirilebilir ve bu nedenle oluşan kamu zararı, zararın ortaya çıktığı tarihten itibaren kanuni faiziyle birlikte belediye başkanından tahsil edilebilir.

19-Birçok müdürlük görevinin vekaleten yürütüldüğü incelenmiştir.

Zabıta Müdürlüğü ve İnsan Kaynakları ve Eğitim Müdürlüğü hariç diğer müdürlüklerin vekaleten ve süreklilik arz ederek yürütülmesi örnektir.

Belediye Ve Bağlı Kuruluşları İle Mahalli İdare Birlikleri Personelinin Görevde Yükselme Ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmelik'in "Amaç" başlıklı 1'inci maddesinde;

"(1) Bu Yönetmeliğin amacı, liyakat ve kariyer ilkeleri çerçevesinde, hizmet gerekleri ve personel planlaması esas alınarak, belediyeler ve bağlı kuruluşları ile bunların kurdukları birlik, müessese ve işletmelerde görev yapan Devlet memurlarının görevde yükselme ve unvan değişikliklerine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir." Hükmü,

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun "Vekalet görevi ve aylık verilmesinin şartları:" başlıklı 86'ncı maddesinde;

"Memurların kanuni izin, geçici görev, disiplin cezası uygulaması veya görevden uzaklaştırma nedenleriyle işlerinden geçici olarak ayrılmaları halinde yerlerine kurum içinden veya diğer kurumlardan veya açıktan vekil atanabilir.

(...)

Aynı kurumdan ayrılmalar dolayısıyla atanan vekil memurlara vekalet görevinin 3 aydan fazla devam eden süresi için, kurum dışından veya açıktan atananlarla kurum içinden ilkökul öğretmenliğine atanan öğretmenler ile veznedarlık görevine atananlara göreve başladıkları tarihten itibaren vekalet aylığı ödenir.

(...)

Yukarıda sayılan haller dışında, boş kadrolara ait görevler lüzum görüldüğü takdirde memurlara ücretsiz olarak vekaleten gördürülebilir.(...)” hükmü bulunmaktadır.

99 Seri Nolu Devlet Memurları Kanunu Genel Tebliği’nde;

1- Bir görevin vekâleten yürütülmesi halinde görevin gerekleri ve nitelikleri değişmeyeceğinden bu görevi vekâleten yürütecek olanların asil memurda aranan şartlara sahip olmalarının gerektiği,

Bu nedenle;

a) 1-4’üncü dereceli kadrolara vekâlet edeceklerin 657 sayılı Kanunun 68 inci maddesinde belirtilen şartları haiz olmaları,

b) 5-15 inci dereceli kadrolara vekâlet ettirileceklerin öğrenim durumları itibariyle tespit olunan yükselinebilecek dereceyi aşmamak kaydıyla vekâlet ettirilecekleri kadronun derecesinin, kazanılmış hak aylık derecesinin üç üst derecesinden fazla olmaması gerektiği,

2- Asilde aranan şartlara sahip vekil memur bulunamadığı takdirde, hizmetin aksamadan yürütülebilmesi bakımından herhangi bir şekilde boşalmış veya boş bulunan bir görevin öncelikle varsa yardımcıları yoksa asilde aranan şartlara en yakın personel tarafından tedviren gördürülmesinin mümkün görüldüğü,

3- 657 sayılı Kanunun vekâlet ücreti ödenmesine ilişkin 175’inci maddesine göre, tedviren görevlendirme dolayısıyla herhangi bir ödeme yapılmasının mümkün bulunmadığı,

Bakanlar Kurulu’nca yayımlanan yan ödeme kararnamelerine konulan hüküm uyarınca zam ve tazminatların ödenebilmesi için I, II, III sayılı cetvellerde gösterilen personelin kadro unvanı ile kariyer ve yürüttüğü görevin gerektirdiği hizmetleri kanunların öngördüğü durumlar saklı kalmak üzere fiilen yapmasının zorunlu olduğu, (...)” hükme bağlanmıştır.

Mevzuatta vekalet düzenlemesi kadronun çeşitli nedenlerle boşalması durumunda geçici olarak kullanılmak amacıyla düzenlenmiştir. Diğer yandan memurların bulundukları kadrolarda asaleten atanması ve görev yapması liyakat ve kariyer ilkelerinin gereğidir. Bu amaçla çıkarılan Belediye Ve Bağlı Kuruluşları İle Mahalli İdare Birlikleri Personelinin Görevde Yükselme Ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmelik belirli kadrolara atanmanın usul ve şartlarını düzenlemektedir. Payas Belediyesi tarafından kurumda aktif olarak kullanılan müdürlüklere anılan mevzuat hükümlerine uygun olarak asaleten atamaların yapılması gerektiği bilinmeli, vekaleten atamaların geçici durumlar için düzenlendiği ve süreklilik arz etmemesinin kariyer ve liyakat ilkelerinin gereği olduğu bilinmelidir.

20-Payas Belediyesince 13/04/2005 tarih ve 25785 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri ile Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik uyarınca Etik Komisyonu oluşturulduğu ve belediye personellerinin etik sözleşmesini imzaladığı ancak etik komisyonu tarafından herhangi bir çalışma yapılmadığı incelenmiştir.

Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri ile Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 29 uncu maddesinde;

“Kurum ve kuruluşlarda, etik kültürünü yerleştirmek ve geliştirmek, personelin etik davranış ilkeleri konusunda karşılaştıkları sorunlarla ilgili olarak tavsiyelerde ve yönlendirmede bulunmak ve etik uygulamaları değerlendirmek üzere kurum veya kuruluşun üst yöneticisi tarafından kurum içinden en az üç kişilik bir etik komisyonu oluşturulur, etik komisyonu üyelerinin ne kadar süreyle görev yapacağı ve diğer hususlar, kurum ve kuruluşun üst yöneticisince belirlenir. Etik komisyonu üyelerinin özgeçmiş ve iletişim bilgileri, üç ay içinde Kurula bildirilir. Etik komisyonu, Kurul ile iş birliği içinde çalışır.” Hükmü,

"Etik kültürün yerleştirilmesi ve eğitimi" başlıklı 25 inci maddesinde;

"...Etik davranış ilkelerinin, kamu görevlilerine uygulanan temel, hazırlayıcı ve hizmet içi eğitim programlarında yer alması, kurum ve kuruluş yöneticilerince sağlanır... " hükmü bulunmaktadır.

Kamu kurumlarında etik kültürünü yerleştirmek ve geliştirmek önemlidir. Bu kapsamda belediyeler tarafından kurulan etik komisyonları kağıt üzerinde kalmamalı, personelin etik davranış ilkeleri konusunda bilgilenmeleri ve bu ilkeleri benimsemeleri için çalışmalar yapılmalıdır.

21-Memurların mal bildirimlerinde birtakım eksiklik ve yanlışlıkların yapıldığı incelenmiştir.

Levent Gürhan AKYOL'un mal bildirimlerinin verilmesi hususunda mal beyanına konu olmayacak miktardaki varlıklarını (5.000TL borç) beyan etmesi ve Mehmet ERİNÇ'in mal bildiriminde sadece kendisine ait bilgileri yazıp aile fertlerine ilişkin bilgileri yazmaması örnektir.

3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu ile 15/11/1990 tarih ve 20696 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Mal Bildiriminde Bulunulması Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre ilgili Kanun kapsamına giren görevlilerin kendilerine, eşlerine ve velayetleri altındaki çocuklarına ait bulunan taşınmaz malları ile görevliye yapılan aylık net ödemenin, ödeme yapılmayan görevlilerin ise, 1 inci derece Devlet Memurlarına yapılan aylık net ödemenin beş katından fazla tutarındaki her biri için ayrı olmak üzere, para, hisse senetleri ve tahviller ile altın, mücevher ve diğer taşınır malları, hakları, alacakları ve gelirleriyle bunların kaynakları, borçları ve sebepleri mal bildiriminin konusunu teşkil eder.

Aynı Yönetmeliğin 8 inci maddesine göre mal bildirimine konu teşkil eden mal, hak, alacak, borç ve gelirlerin ayrı ayrı toplam değerleri tek kalemde gösterilecek, mallar mal bildirim tarihiindeki değerleri esas alınmak suretiyle beyan olunacaktır.

Aynı Kanunun 6 ncı maddesinin (d) fıkrasında mal varlığında önemli bir değişiklik olduğunda bir ay içinde bildirilmesi hüküm altına alınmış, aynı Yönetmeliğin 10 uncu maddesinde de; mal bildiriminde bulunacakların, eşleri velayeti altındaki çocukları ve kendilerinin şahsi mal varlıklarında önemli bir değişiklik olduğunda, değişikliği izleyen bir ay içinde yeni edindikleri mal, hak, gelir, alacak ve borçlara münhasır olmak üzere ek mal bildirimini vermek zorunda oldukları belirtilmiştir.

Yine aynı kanunun 7. maddesinde;" Bu Kanun kapsamındaki görevlere devam edenler, sonu (0) ve (5) ile biten yılların en geç şubat ayı sonuna kadar bildirimlerini yenilerler. Yeni bildirimler yetkili merci tarafından daha önceki bildirimler ile karşılaştırılırlar." denilmektedir. İlgili mevzuat hükümleri gereğince verilecek mal bildirimlerinde; mal bildirim formuna kendi eşleri ve çocuklarına ait bilgileri eksiksiz yazmaları, bildirilecek malların değerlerinin ve edinildikleri net tarihlerin yazılmasının ihmal edilmemesi ve mal bildiriminde önemli bir değişiklik olduğunda bunun ek mal bildirimini ile bildirilmesi, mal bildiriminin yenileneceği tarihin beklenmemesi ve mal bildirimlerinin yenileneceği tarihlerin sonu (0) ve (5) ile biten yıllara tekabül ettiği bilinerek işlem tesis edilmesi sağlanmalıdır.

22-Memurların mal bildirimlerinin önceki mal bildirimleri ile karşılaştırıldığı beyan edilmiş olsa da bu karşılaştırmanın yapıldığına dair herhangi evrak veya kayıt bulunmadığı incelenmiştir.

Mal Bildiriminde Bulunulması Hakkında Yönetmeliğin 6'ncı maddesinin (b) ve (c) bentlerinde belirtilen mercilerde toplanan mal bildirimlerinde yer alan bilgilerin Başbakanlıkça belirlenecek esaslar çerçevesinde, kamu kurumları bilgisayarlarında mevcut bilgilerle bilgisayar ortamında ve gizliliği sağlanacak şekilde karşılaştırılması,

Yapılan karşılaştırma sonucunda gerçeğe aykırı bildirimde bulundukları veya haksız mal edindikleri, kaçırdıkları veya gizledikleri anlaşılanlar hakkında yetkili mercilerce Cumhuriyet başsavcılıklarına suç duyurusunda bulunulması hükme bağlanmıştır.

3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanununun 7'nci maddesi uyarınca; bu Kanun kapsamındaki görevleri devam edenlerin sonu (0) ve (5) ile biten yılların en geç şubat ayı sonuna kadar bildirimlerini yenileyecekleri, yeni bildirimlerin yetkili mercii tarafından daha önceki bildirimler ile karşılaştırılacağı hükme bağlanmıştır.

Bu itibarla mal bildirimlerin eski bildirimlerle karşılaştırılması, maaşının 5 katının üzerinde artış görülen kişilerden açıklanma istenmesi ve özellikle ciddi değer artışı görülen personellerinde belediyede görev yaptıkları birimlerin değiştirilmesi, kanuna veya genel ahlaka uygun olarak sağlandığı ispat edilemeyen mallar veya ilgili personellerin sosyal yaşantısı bakımından gelirleri ile uygun olduğu kabul edilemeyecek harcamalar şeklinde ortaya çıkan gelir artışlarıyla ilgili idarece disiplin soruşturması yapılarak Cumhuriyet savcılıklarına suç duyurusunda bulunulması sağlanmalıdır.

ZABITA HİZMETLERİ:

23-Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik hükümleri gereğince; belediyede (1) adet zabıta müdürü, (2) adet zabıta amiri, (6) adet zabıta komiseri ve (36) adet Zabıta Memuru kadrosunun bulunduğu, bu kadrolardan (1) adet Zabıta Müdürü ve (3) adet Zabıta Memuru kadrosunun dolu olduğu,

Payas Belediyesinde Zabıta İşlerinin (1)adet zabıta müdürü, (6) adet memur, (1) adet kadrolu işçi ve (2) adet şirket işçisi eliyle yürütüldüğü, zabıta biriminin mevzuat gereğince yerine getirmekle yükümlü olduğu görevleri bir program, plan dâhilinde yürütmedikleri, yeterince aktif çalışmadıkları ve mevcut zabıta teşkilatının ilçe için yeterli düzeyde olmadığı incelenmiştir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 üncü maddesine göre genel idari esaslara göre yürütülen asli ve sürekli kamu hizmetlerinin memurlar eliyle yürütüleceği, Belediye Zabıta Yönetmeliğinin 41 inci maddesine göre zorunlu hallerde belediye memurlarından ihtiyacı karşılayacak sayıda personelin zabıta biriminin sadece büro hizmetlerinde geçici olarak görevlendirilebileceği, geçici görev süresinin bir yıl içinde altı ayı geçemeyeceği; kadrolu işçi personelin destek hizmetleri haricinde resmi üniforma giymek suretiyle asli ve sürekli zabıta hizmetlerinde görevlendirilemeyeceği bilinmelidir.

Ayrıca mevcut görevlendirilmiş personel sayısının Payas İlçesinin nüfusu, ticari hareketliliği ve iş yükü açısından yeterli olmadığı, zabıta biriminin mevzuat gereğince yerine getirmekle yükümlü olduğu görevleri bir program, plan dâhilinde yürütmedikleri incelenmiştir.

İlçede çok sayıda işyeri bulunması nedeniyle belediye zabıta hizmetlerinin yoğun olduğu; bu yüzden Belediye Zabıtasının çalışmalarını belirli bir program dâhilinde, Belediye Zabıta Yönetmeliğinin 8. ve 10. maddelerinde belirtilen görevleri öncelikle yerine getirmeleri şartıyla, günlük olarak hangi işlerin yapılacağına belirlenmesi hususunda gereken özen gösterilerek planlanması ve bu plan ve program dâhilinde çalışmaya uygun bir çalışma yöntemi ve ortamının belediye zabıta birimine tahsis edilmesi sağlanmalıdır.

24-Denetime tabi dönemde 2 Zabıta Memurunun Yazı İşleri Müdürlüğünde, 1 Zabıta Memurunun Temizlik İşleri Müdürlüğünde görevlendirildiği, incelenmiştir.

Belediye Zabıta Yönetmeliğinin "Belediye zabıta görevlilerine başka hizmet verilmesi" başlıklı 42. Maddesi gereğince Belediye zabıta görevlilerine rızası dışında zabıta hizmetleri haricinde bir görev verilemez. Ancak, olağanüstü hallerde mülki amir veya belediye başkanının emri ile geçici olarak hizmetin gerektirdiği başka görevler de verilebilir hükmü gereğince yaz nüfusu çok artan ve yeterli gelmeyen zabıta personeline başka görev verilmesi uygulamasından vazgeçilmesi sağlanmalıdır.

25-Denetime tabi dönemde 177 adet idari yaptırım karar tutanağı düzenlendiği, yapılan denetimlerde belli bir standart bulunmadığı, ruhsatsız çalıştırılan işyeri denetimine ağırlık verildiği görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanununun 51 inci maddesine göre Belediye zabıtası, ilçede esenlik, huzur, sağlık ve düzenin sağlanmasıyla görevli olup bu amaçla, belediye meclisi tarafından alınan ve belediye zabıtası tarafından yerine getirilmesi gereken emir ve yasaklarla bunlara uymayanlar hakkında mevzuatta öngörülen ceza ve diğer yaptırımları uygular.

Görevini yaparken zabıtaya karşı gelenler, kolluk kuvvetlerine karşı gelenler gibi cezalandırılır. İlgili madde hükmüne bakıldığında zabıta hizmetinin önem ve ehemmiyeti vurgulanmıştır.

Bundan sonra yapılacak uygulamalarda daha ciddi, kurumsal ve mevzuata uygun iş ve işlemler yapılması, herhangi bir eksiklik veya aykırılığın tespiti halinde mevzuatta yeri olmayan "sözlü uyarı" gibi uygulamaların yerine zabıta varakalarının düzenlenmesi, bir nüshasının ilgisine diğerinin de gerekli işlemler için ilgili birimlere verilmesi, son nüshanın da zabıta biriminde muhafaza edilmesi, düzenlenen zabıta varakalarına istinaden encümen tarafından gerekli müeyyidelerin istisnasız bir şekilde uygulanması, sağlanmalıdır. İlçe ve belediye hizmetleri için bu denli önem arz eden zabıta biriminin mevzuatta verilen görev ve sorumlulukları daha etkin bir şekilde yerine getirmesi için öncelikle mevcut personele gerekli mevzuat eğitimlerin verilmesi ardından belediye başkanı tarafından denetlenmesi, denetimlerden etkili bir sonuç elde edilebilmesi için denetimlerin bir plan ve programa bağlanmak suretiyle organize edilmesi sağlanmalıdır.

26-Zabıta personelinin olası fiili saldırılara maruz kalması durumunda, kendilerini korumak üzere savunma amaçlı teçhizatla donatılmadığı incelenmiştir.

Belediye Zabıta Yönetmeliğinin 45. Maddesinde;

"Belediye zabıta personeline görevleri esnasında karşılaştıkları direniş ve fiili saldırı durumunda kullanılmak üzere göz yaşartıcı sprey, kask ve kalkan gibi savunma amaçlı teçhizat verilebilir." Hükmü bulunmaktadır.

Zabıta personelinin yapmış olduğu görevler itibari ile direniş ve fiili saldırılara maruz kalma ihtimali son derece yüksektir. Bu personelin karşılaşması muhtemel saldırılara mukavemetini sağlamak ve kendilerini gerektiğinde korumak için savunma amaçlı teçhizat ile donatılmaları tavsiyeye değer görülmüştür.

27-Denetime tabi dönemde Payas Belediyesinde Zabıta Hizmetlerinin 24.00 Saat esasına göre sürdürülmediği incelenmiştir.

Belediye Zabıta Yönetmeliği nin "Çalışma düzeni" başlıklı 9. Maddesinde;

(1) Belediye zabıta hizmetleri resmi tatil günleri de dâhil olmak üzere, günün 24 saati aksatılmadan sürdürülür. Zabıta personelinin çalışma süresi ve saatleri 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda belirtilen çalışma süre ve saatlerine bağlı olmaksızın, hizmetin aksatılmadan yürütülmesini sağlayacak şekilde 657 sayılı Kanunun 101 inci maddesine göre belediye zabıta teşkilatı birim amirinin teklifi ve belediye başkanının onayı ile tespit olunur. Fazla çalışma ücretleri ile ilgili olarak 5393 sayılı Kanunda yer alan hükümler uygulanır.

(2) Zabıta personelinin çalışma saatleri vardiyalar halinde görevin gereğine göre 24 saat iş 48 saat istirahat veya 12 saat iş 24 saat istirahat şeklinde düzenlenebilir. Belediye zabıta memurlarının haftalık olağan çalışma saatleri en fazla 48 saat olacak şekilde düzenlenir. Ancak, personel sayısı az olan zabıta teşkilatlarında 12 saat iş, 12 saat istirahat şeklinde düzenleme yapılabilir. Hizmetin sürekliliğini aksatmamak kaydıyla ve bir sıra dâhilinde personele 657 sayılı Kanunun 99 uncu maddesi göz önünde bulundurularak ayrıca haftada iki gün izin verilebilir.

Denildiğin Yönetmelik hükmüne uygun işlem yapılması sağlanmalıdır.

İŞYERİ AÇMA VE ÇALIŞMA RUHSATLARI:

28-Ruhsat İşlemlerinin Ruhsat ve Denetim Müdür V. Özgür COŞKUN tarafından yürütüldüğü, denetime tabi dönemde (05/09/2020-05/09/2025); (431) adeti sıhhi, (15) adeti umuma açık istirahat ve eğlence yerleri; (153) adeti de gayrisihhi müessese ruhsatı olmak üzere toplamda (599) adet işyeri açma ve çalışma ruhsatı tanzim edildiği görülmüş olup yıllar itibari ile aşağıdaki tabloda belirtilmektedir:

Yılı	Sıhhi Müessese	1. Sınıf GSM	2. Sınıf GSM	3. Sınıf GSM	Umuma Açık İstirahat ve Eğlence Yeri	Toplam
2020	32	-	1	10	2	45
2021	75	-	7	3	3	88
2022	55	-	13	13	4	85
2023	86	-	10	32	1	129
2024	139	-	28	21	3	191
2025	44	-	8	7	2	61
Toplam	431	-	67	86	15	599

29-İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatına İlişkin Yönetmeliğin Ek-1 inde yer alan Örnek:6 formunda düzenlenmesi gereken alındı belgesinin düzenlenmediği görülmüştür.

29.12.2023 tarih ve 2023/120 numaralı ruhsat dosyası örnektir.

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 6ncı maddesinin 4 üncü paragrafında; "Bu Yönetmeliğe göre yapılacak her türlü ruhsat başvurusunda, müracaat sahibine başvuruyu kabul eden görevlinin adı, soyadı ve unvanı ile başvurunun yapıldığı tarih ve saati gösteren Örnek 6'da yer alan alındı belgesi verilir. Ayrıca, başvuru ve beyan formu ile ekli evrakın verilmesi sırasında başvuruyu kabul eden görevli tarafından yapılacak ön incelemede tespit edilen noksanlıklar, müracaat sahibine verilen alındı belgesinde gösterilir. Bu Yönetmelikte belirtilen ruhsatlandırmaya ilişkin süreler eksik belgelerin yetkili idareye verilmesi ile başlar." denilmektedir.

Başvuru ve beyan formlarının Yönetmelikte Örnek 6'da matbu şekli gösterilen belge düzenlenmek suretiyle alınması ve formun ekinde verilmesi zorunlu belgelerden eksiklik olduğunda bu alındı belgesinde söz konusu eksikliğin belirtilmesi sağlanmalıdır.

30-İşyeri açma ve çalışma ruhsatı almak için belediyeye başvuran bazı vatandaşlardan alınan kira sözleşmesinin aslına uygunluğunun kontrol edilmediği incelenmiştir.

29.12.2023 tarih ve 2023/122 sayılı ruhsat dosyasında kira sözleşmesinin fotokopi olması konuya örnektir.

İşyeri Açma ve Çalıştırma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin Ek-1. maddesi "Sıhhi ve gayrisihhi işyerleri ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin ruhsatlandırılması sırasında başvuru sahibi tarafından mevzuat gereği istenen herhangi bir belgenin aslının getirilmesi hâlinde, bu belgenin sureti, aslına uygunluğu kontrol edildikten sonra yetkili idarece görevlendirilen personel tarafından isim ve unvan yazılarak tasdik edilir. Başvuru sahiplerinden ayrıca belgelerin asıllarını veya noter onaylı suretlerini yetkili idareye teslim etmeleri istenemez." hükmüne amirdir.

Bundan böyle işyeri ruhsatları için istenecek kira sözleşme kontratının aslı idarece görüldükten sonra fotokopi olan evrakın üzerine "aslı gibidir" kaşesinin basılması tavsiyeye değer görülmüştür.

31-İşyeri açma ve çalışma ruhsatı almak için belediyeye başvuran vatandaşlardan vergi levhası, ticaret sicil gazetesi, adli sicil kaydı, tapu örneği, nüfus cüzdanı fotokopisi ve/veya nüfus kayıt örneği istendiği incelenmiştir.

29.12.2023 tarih 2023/126 nolu ruhsat örnektir.

Kamu Hizmetlerinin Sunumunda Uyulacak Usul Ve Esaslara İlişkin Yönetmeliğin 8. maddesinde;

“e) Diğer idarelerin elektronik ortamda paylaşımına açtığı bilgi ve belgeler, başvuru sahibinden istenmez. Ancak, bu bilgi ve belgelere kolayca erişim için gerekli bilgiler istenebilir.

f) Başvuru sahibinden adli sicil kaydı istenmez, bunun yerine yazılı olarak beyan istenir. Başvurunun form kullanılarak yapıldığı hâllerde, formda adli sicil beyanı bölümü ayrılır. İdare, beyanın doğruluğunu adli sicil bilgilerini verebilecek mercilerden teyit eder. İlgili merciler, gerekli bilgileri, teknik altyapısı hazır olan kurumlara elektronik ortamda derhal, diğer hâllerde en geç üç işgünü içinde verir.

g) Başvuruda istenen belgeler, idarece sayma suretiyle belirtilir. İstenen belgeler arasında, idare tarafından istenecek diğer belgeler veya benzeri belgeler gibi muğlâk ibarelere yer verilmez.” denilmiştir.

Bundan sonra belediye tarafından verilecek hizmetlerde vatandaşlardan bürokrasi ve kırtasiyeciliği gereksiz yere arttıracak ve aynı zamanda yönetmelik hükümlerine de aykırı olacak şekilde belge istememesi sağlanmalıdır.

Bununla beraber İşyeri Açma Ve Çalışma Ruhsatlarına ilişkin olarak 12.03.2012 tarihi itibari ile Ek 1. Madde eklenmiş olup “işyeri açma ve çalışma ruhsatlarının verilmesi sırasında istenecek belgelere ilişkin usûl ve esaslar” bu maddede geniş bir biçimde açıklanmıştır. Bundan sonra verilecek işyeri açma ve çalışma ruhsatlarında, Ek 1. Madde hükümleri dikkate alınmalıdır.

32-Denetime tabi dönemde, bazı umuma açık istirahat ve eğlence yerlerine ait ruhsatlar verilmeden önce kolluk kuvvetlerinin görüşünün alındığı fakat ruhsat dosyalarındaki mesafe krokilerinin bulunmadığı görülmüştür.

Uygulama genel olmakla birlikte 30.12.2020 tarih 2020/106 nolu işyeri açma ve çalışma ruhsatı dosyasında krokilerin bulunmaması örnektir.

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 32. maddesinde “Meyhane, kahvehane, kıraathane, bar, elektronik oyun merkezleri gibi umuma açık yerler ile açık alkollü içki satılan yerlerin, resmî ve özel okul binalarından ve ilk ve orta öğretim öğrencilerinin barındığı öğrenci yurtları ile anaokullarından, kapıdan kapıya en az yüz metre uzaklıkta bulunması zorunludur. Özel eğitime muhtaç bireylerin devam ettikleri öğretim kurumları ile okullar dışındaki diğer özel öğretim kurumları için bu zorunluluk aranmaz. Ancak söz konusu özel öğretim kurumlarıyla yukarıda belirtilen türdeki işyerleri aynı binada bulunamaz.” hükmü ve aynı Yönetmeliğin 34. Maddesinde “Meyhane, kahvehane, kıraathane, bar, elektronik oyun merkezleri gibi umuma açık yerler ile açık alkollü içki satılan yerlerin açılmasına izin verilirken mesafe ölçümünde, bina ve tesislerin varsa bahçe kapıları, yoksa bina kapıları; kapıların birden fazla olması durumunda en yakını esas alınır. Yüz metre uzaklığın ölçümünde, mevcut cadde ve sokaklar üzerinden yaya yolu kullanılarak, yaya kurallarına göre gidilebilecek en kısa mesafe dikkate alınır. Bu tür yerlerin açılmasına izin verilirken, o yerin en az yüz metre civarında okul bulunup bulunmadığının yanı sıra bu işyerlerinin özel eğitime muhtaç bireylerin devam ettikleri öğretim kurumları ve okullar dışındaki diğer özel öğretim kurumları ile aynı binada olup olmadığı ve içkili yer bölgesinde bulunup bulunmadığı yetkili idarelerce tespit edilir” hükümleri gereği bundan sonraki uygulamada Yönetmelikte belirtilen bu hususlara uygun işlem yapılmalı, kolluk kuvvetlerinden gerekli görüşlerin alınmasıyla birlikte mesafe krokilerinin de dosyalara eklenmesine dikkat edilmelidir.

(Handwritten signature)

33-Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinde çalıştırılacak kişilerin idareye beyan edilmediği incelenmiştir.

30.12.2020 tarih 2020/106 nolu işyeri açma ve çalışma ruhsatı örnek olmakla birlikte uygulama genellik göstermektedir.

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 36. maddesinin ikinci fıkrası gereğince; umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinde çalıştırılacak kişilerin adı, soyadı, Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası, adli sicil ve bulaşıcı hastalığı bulunmadığına dair beyanlarının belediyeye verilmesi şarttır.

Aynı Yönetmeliğin 36. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca; Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinde çalıştırılacak kişilerin, bulaşıcı hastalığı bulunmadığına dair resmî sağlık kurumundan alınacak sağlık raporu, bu kişiler işe başlamadan önce temin edilir ve bu kişiler çalıştığı sürece altı ayda bir yenilenerek işyerinde hazır bulundurulur. Bu raporlar ruhsat verme aşamasında yetkili idare tarafından istenmez; ancak, yapılacak denetimlerde bu raporların görevlilere gösterilmesi gerekir.

Açıklanan Yönetmelik hükümlerine uygun işlem yapılması sağlanmalıdır.

FEN VE İMAR İŞLERİ:

34-İçişleri Bakanlığı Kontrolörler Başkanlığının 16.06.2025 tarih ve E.104774 sayılı yazısında; “(...) Mülkiye Teftiş Kurulu Başkanlığının 2025 yılı Genel Teftiş Görev Emrinin D/Mahalli İdarelerin Teftişleri/Mahalli İdarelerin Teftiş Raporlarında Yer Verilmesi Gereken Konular başlıklı bölümünün 1 inci maddesinde yer alan “...Ancak, büyükşehir ilçe belediyelerinin imar plan tadilatları ile plan tadilatlarına ilişkin meclis kararları, büyükşehir belediye meclislerinin onayına tabi olduğundan bu hususlar ilçe belediyelerinde yapılan teftişte incelenmeyecek, yalnızca büyükşehir belediyesi teftişi yapan müfettişlerce incelenecektir.” (...)” hükmünün dikkate alınması gerektiği belirtildiğinden Payas Belediyesi tarafından yapılan imar plan tadilatları işbu denetim kapsamı dışında bırakılmıştır.

35-Denetime tabi dönemde Payas Belediyesi tarafından verilen yapı ruhsatlarına ilişkin yapılarda otopark ihtiyacını parselinde karşılayamayan yapılardan otopark bedeli tahsil edilmediği incelenmiştir.

Otopark Yönetmeliğinin 4 üncü maddesinde, binayı kullananların otopark ihtiyacının bina içinde veya parselinde karşılanması, bu fıkranın (e) bendinde belirtilen durumlar haricinde zorunludur denildiği, 5 inci maddesinde bina ve parsel otoparklarının düzenlenme esasları ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

Yönetmeliğin “Otopark hesabından yapılacak harcamalar” başlıklı 13’üncü maddesinde ise;

“(1) Otopark hesabında toplanan meblağ, belediyelerin kendi kaynaklarından ayıracağı tahsisatla birlikte, tasdikli plan ve beş yıllık imar programına göre hazırlanan kamulaştırma projesi karşılığında bölge ve genel otopark tesisi için gerekli arsa alımları ile bölge ve genel otoparkların inşasında kullanılır. Bu meblağ, öncelikle parselinde otopark ihtiyacı karşılanamayan ancak otopark bedeli ödeyen parsellerin bulunduğu mümkün olan en yakın sınırlar içinde kullanılır.

(2) Otopark hesabında toplanan meblağ bölge ve genel otopark tesisi dışında başka bir amaçla kullanılamaz.

(3) Otopark hesabında toplanan meblağ, belediyelerce hazırlanacak sarf belgesi, verile emri ve hak ediş raporuna göre belediyesinin yazılı talimatı üzerine ilgili bankaca hak sahibine ödenir.

(4) Otopark hesabında toplanan meblağın, amacında kullanılıp kullanılmadığı hususu İçişleri Bakanlığınca denetlenir.” Hükmü bulunmaktadır.

Payas Belediyesi tarafından anılan Yönetmelik hükümlerine uyulması, otopark hesabında toplanan meblağın amacı dışında kullanılmaması sağlanmalıdır.

36-İlçenin coğrafi yapısı gereğince yollarının dar olduğu ve otopark ihtiyacının fazla olduğu gözlemlenmiş olup, Payas Belediyesi tarafından ilçede bölge ve genel otopark planlaması yapılmadığı ancak otopark ihtiyacının yol kenarlarında cep otoparkları ile çözülmeye çalışıldığı gözlemlenmiştir.

Otopark Yönetmeliğinin “Bölge ve genel otoparkların düzenlenme esasları” başlıklı 6 ncı maddesinde;

“(1) Bölge otoparkları ve genel otoparklar, imar planlarında bu kullanımlara ayrılan yerlerde ve plan esaslarına uygun olarak yer üstünde veya altında açık, kapalı veya çok katlı olarak gerektiğinde mekanik sistemler de kullanılarak yapılır. Uygulama imar planlarında, bölgenin ihtiyacına yönelik otopark, cep otoparkı, yol boyu otopark, durak gibi alanları artırıcı fonksiyonlar ayrılabilir ve bu fonksiyonların konulması nazım imar planında değişiklik gerektirmez.

(2) Bölge otoparklarında mekanik otopark sistemleri kullanılması halinde, bu sistemler teknik, mekanik ihtiyaçları göz önünde bulundurularak ilgili idarelerin uygun görüşü doğrultusunda ilgili standartlara göre yapılır ve mekanik otopark sistemlerinin bulunduğu kısımlarda bu Yönetmelikte belirlenen ölçülere uyulmayabilir.

(3) Valilik veya belediyeler tarafından yaptırılan bölge ve genel otoparkların denetim, bakım, onarım ve işletilmesi valilik veya belediyelere aittir. Bu hizmetler için alınacak ücret valilik veya belediyelerce tespit edilir. Bölge ve genel otoparkların yapımı, bakımı, onarımı ve işletilmesi üçüncü şahıslara verilebilir.

(4) Ana arter yollarda cadde altı, imar mevzuatının izin verdiği meydan, yeşil saha ve parklar ile ilgili kamu kurum ve kuruluşlarınca uygun görülen, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı eğitim tesis alanlarındaki projeler için düzenleme ve onaylar Milli Eğitim Bakanlığına ait olmak üzere bu kuruluşlara ait veya tahsisli taşınmazların bahçelerinde; tamamen tabii veya tesviye edilmiş zemin altında kalan kısımlarda, otopark giriş ve çıkışlarında can ve mal güvenliğinin sağlanması, giriş ve çıkışların bu alanların giriş ve çıkışlarından ayrı olması ve kullanımını etkilememesi koşullarıyla, mevcut ağaç dokusu dikkate alınarak; korunması gerekli ağaçlara hiçbir şekilde zarar verilmemesi, ağaçlandırma ve bitkilendirme için yeterli derinlikte toprak örtüsü bırakılması ve standartların sağlanması kaydıyla bölge ve genel otopark yapılabilir. Yer altı otoparkları, her durumda trafik tedbirleri alınarak ve yerel trafik etütleri yaptırılmak kaydıyla; trafik yükü hesaplanarak planlanır ve projelendirilir. Bu tür otoparkların yapımı için kurumlar arası (idare ve ilgili kurum) mutabakat ve konuyla ilgili UKOME ya da trafik/ulaşım komisyonu kararı alınması gerekir.

(5) Yeni yapılacak olan bölge ve genel otoparklar ile AVM'lere ait otoparklarda en az %10 oranında otopark yerinin ilgili standartlara göre elektrikli araçlara uygun olarak (şarj ünitesi dâhil) düzenlenmesi şartı aranır. Otuzbin metrekareden büyük AVM'lerde kurulacak şarj ünitelerinden en az birinin, yetmişbin metrekareden büyük AVM'lerde ise en az ikisinin ilgili standartlara göre hızlı şarj kapasitesine sahip olması gerekir. İhtiyaca göre elektrikli araç otopark yeri sayısının artırılması hususunda idarelerce karar alınabilir.

(6) Büyükşehir belediyesi kapsamında olan yerlerde genel otoparkların yapım, bakım ve işletilmesine ilişkin usul ve esaslar büyükşehir belediyelerince belirlenir.” Hükümleri getirilmiştir.

Payas Belediyesi tarafından Yönetmelik hükümlerine uygun şekilde, otopark hesabında toplanan meblağdan da yararlanılarak bölge ve genel otopark düzenlemeleri yapılmalıdır.

37-İmar ve Şehircilik Müdürlüğünde, statik projelerin Türkiye Bina Deprem Yönetmeliği hükümlerine uygunluğunu kontrol etmek için bir dijital materyal (program vb.) bulunmadığı ve

projelerdeki hesaplamaların anılan Yönetmelik açısından doğruluğunun kontrol edilemediği tespit edilmiştir

Türkiye Bina Deprem Yönetmeliği'nin "Amaç ve kapsam" başlıklı 1'inci maddesinde;

"(1) Bu Yönetmeliğin amacı; yeniden yapılacak, değiştirilecek, büyütülecek resmi ve özel tüm binaların ve bina türü yapıların tamamının veya bölümlerinin deprem etkisi altında tasarımı ve yapımı ile mevcut binaların deprem etkisi altındaki performanslarının değerlendirilmesi ve güçlendirilmesi için gerekli kuralları ve minimum koşulları belirlemektir." Hükmü,

"Uygulanacak esaslar" başlıklı 3'üncü maddesinde;

"(1) Deprem etkisi altında binaların tasarımı için bu Yönetmeliğin ekinde yer alan esaslar uygulanır." Hükmü bulunmaktadır.

Payas Belediyesi tarafından anılan Yönetmelik hükmü gereğince binaların projelerinin uygunluğunun değerlendirilebilmesi açısından mevcut programa lisans temin edilmesi tavsiyeye değer görülmüştür.

38-Payas Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğünde, imar ve şehircilik faaliyetlerine ilişkin belgelerin, planların ve projelerin dijital arşiv sistemine aktarılmadığı tespit edilmiştir.

Payas Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğünün, modern belediyeçilik anlayışına uygun olarak bir an önce dijital arşiv sistemine geçmesi gerekmektedir. Bu sistem, belgelerin güvenli, hızlı ve şeffaf bir şekilde yönetilmesini sağlayarak hem belediye hizmetlerinin kalitesini artıracak hem de vatandaş memnuniyetini yükseltecektir. Ayrıca, dijital arşiv sisteminin kurulması için gerekli altyapı ve lisans yatırımlarının yapılması, uzun vadede maliyet tasarrufu sağlayacak ve idari süreçleri kolaylaştıracaktır. Bu kapsamda, ilgili personelin dijital arşiv sistemine yönelik eğitim alması ve sistemin düzenli olarak güncellenmesi de tavsiyeye değer görülmüştür.

39-Denetim döneminde, belediye encümenince 43 adet kaçak yapı hakkında yıkım kararı alınmış, bu yapılardan bazıları ile alakalı mahkeme süreci devam ederken diğer yapılarla alakalı yıkım süreçlerinin oldukça yavaş ilerlediği tespit edilmiştir.

Söz konusu kaçak yapıların listesi ve mevcut durumu aşağıda sunulmuştur.

PAYAS BELEDİYESİ YIKIM KARARI ALINAN KAÇAK YAPILAR LİSTESİ (32. MADDE)				
SIRA NO	ADI SOYADI	32.MADDE YIKIM KARAR TARİHİ	32.MADDE YIKIM KARAR NO	AÇIKLAMA
1	Hasıl Dem. Çel.San. Ve Tic.Ltd.Şti.	27.10.2020	158	Yıkılmadı. T.C. Adana Bölge İdare Mahkemesi'ne 07.08.2025 istinaf başvurusunda bulunulmuş, hukuki süreç devam ediyor.
2	Hasıl Dem. Çel.San. Ve Tic.Ltd.Şti.	27.10.2020	159	Yıkılmadı. T.C. Adana Bölge İdare Mahkemesi'ne 07.08.2025 istinaf başvurusunda bulunulmuş, hukuki süreç devam ediyor.
3	Avşaroğlu Dem.İnş. Taah. San. Ve Tic. Ltd.Şti.	24.11.2020	176	Yıkılmadı. T.C. Adana Bölge İdare Mahkemesi 2. İdari Dava Dairesi Esas No : 2022/1050 Karar No : 2023/662 Yürütme Kesin Olarak Durduruldu.
4	Avşaroğlu Dem.İnş. Taah. San. Ve Tic. Ltd.Şti.	24.11.2020	177	Yıkılmadı. T.C. Adana Bölge İdare Mahkemesi 2. İdari Dava Dairesi Esas No : 2022/1053

				Karar No : 2023/652 Yürütme Kesin Olarak Durduruldu.
5	Avşaroğlu Dem.İnş. Taah. San. Ve Tic. Ltd.Şti.	24.11.2020	178	Yıkılmadı. T.C. Adana Bölge İdare Mahkemesi 2. İdari Dava Dairesi Esas No : 2022/1049 Karar No : 2023/663 Yürütme Kesin Olarak Durduruldu.
6	Muhittin ATAŞ	10.12.2020	183	Yıkılmadı.
7	Daşcanlar Dem.Çel.Nak. San. Ve Tic.Ltd.Şti.	21.10.2021	139	Yıkılmadı. Ruhsatlı hale getirildi.
8	Daşcanlar Dem.Çel.Nak. San. Ve Tic.Ltd.Şti.	21.10.2021	140	Yıkılmadı. Ruhsatlı hale getirildi.
9	Ünal KOZAK	18.11.2021	150	Yıkılmadı. Ruhsat ve eklerine uygun hale getirildi.
10	Hatboru San. Ve Tic.A.Ş.	18.08.2022	120	Yıkılmadı. T.C. Hatay 2. İdare Mahkemesi Esas No : 2022/1947 nolu dava dosyasıyla yürütme durdurma aldı.
11	Fırat GÜLTEKİN	18.08.2022	121	Yıkılmadı. Ruhsatlı hale getirildi.
12	Kubilay ŞABABLI	6.09.2022	126	Yıkılmadı
13	Kubilay ŞABABLI	27.09.2022	134	Yıkılmadı
14	Fırat GÜLTEKİN	29.09.2022	135	Yıkılmadı. Ruhsatlı hale getirildi.
15	Oktay KARAKUŞ	8.11.2022	153	Yıkılmadı. T.C. Adana Bölge İdare Mahkemesi 2. İdari Dava Dairesi 'ne 08.04.2025 tarihinde İstinaf başvurusu yapılmış süreç devam ediyor.
16	Hasıl Dem. Çel.San. Ve Tic.Ltd.Şti.	19.10.2023	96	Yıkılmadı. T.C. Adana Bölge İdare Mahkemesi 'ne 07.08.2025 istinaf başvurusunda bulunulmuş, hukuki süreç devam ediyor.
17	Hasıl Dem. Çel.San. Ve Tic.Ltd.Şti.	19.10.2023	97	Yıkılmadı. T.C. Adana Bölge İdare Mahkemesi'ne 07.08.2025 istinaf başvurusunda bulunulmuş, hukuki süreç devam ediyor.
18	Hasıl Dem. Çel.San. Ve Tic.Ltd.Şti.	19.10.2023	98	Yıkılmadı. T.C. Adana Bölge İdare Mahkemesi'ne 07.08.2025 istinaf başvurusunda bulunulmuş, hukuki süreç devam ediyor.
19	Hasıl Dem. Çel.San. Ve Tic.Ltd.Şti.	19.10.2023	99	Yıkılmadı. T.C. Adana Bölge İdare Mahkemesi'ne 07.08.2025 istinaf başvurusunda bulunulmuş, hukuki süreç devam ediyor.
20	Hasıl Dem. Çel.San. Ve Tic.Ltd.Şti.	19.10.2023	100	Yıkılmadı. T.C. Adana Bölge İdare Mahkemesi'ne 07.08.2025 istinaf başvurusunda bulunulmuş, hukuki süreç devam ediyor.
21	Hasıl Dem. Çel.San. Ve Tic.Ltd.Şti.	19.10.2023	101	Yıkılmadı. T.C. Adana Bölge İdare Mahkemesi'ne 07.08.2025 istinaf başvurusunda bulunulmuş, hukuki süreç devam ediyor.
22	Hasıl Dem. Çel.San. Ve Tic.Ltd.Şti.	19.10.2023	102	Yıkılmadı. T.C. Adana Bölge İdare Mahkemesi'ne 07.08.2025 istinaf başvurusunda bulunulmuş, hukuki süreç devam ediyor.
23	Hasıl Dem. Çel.San. Ve Tic.Ltd.Şti.	19.10.2023	103	Yıkılmadı. T.C. Adana Bölge İdare Mahkemesi'ne 07.08.2025 istinaf başvurusunda bulunulmuş, hukuki süreç devam ediyor.

24	Hasıl Dem. Çel.San. Ve Tic.Ltd.Şti.	19.10.2023	104	Yıkılmadı. T.C. Adana Bölge İdare Mahkemesi'ne 07.08.2025 istinaf başvurusunda bulunulmuş, hukuki süreç devam ediyor.
25	Hasıl Dem. Çel.San. Ve Tic.Ltd.Şti.	19.10.2023	105	Yıkılmadı. T.C. Adana Bölge İdare Mahkemesi'ne 07.08.2025 istinaf başvurusunda bulunulmuş, hukuki süreç devam ediyor.
26	Hasıl Dem. Çel.San. Ve Tic.Ltd.Şti.	19.10.2023	106	Yıkılmadı. T.C. Adana Bölge İdare Mahkemesi'ne 07.08.2025 istinaf başvurusunda bulunulmuş, hukuki süreç devam ediyor.
27	Hasıl Dem. Çel.San. Ve Tic.Ltd.Şti.	19.10.2023	107	Yıkılmadı. T.C. Adana Bölge İdare Mahkemesi'ne 07.08.2025 istinaf başvurusunda bulunulmuş, hukuki süreç devam ediyor.
28	Hasıl Dem. Çel.San. Ve Tic.Ltd.Şti.	19.10.2023	108	Yıkılmadı. T.C. Adana Bölge İdare Mahkemesi'ne 07.08.2025 istinaf başvurusunda bulunulmuş, hukuki süreç devam ediyor.
29	Hasıl Dem. Çel.San. Ve Tic.Ltd.Şti.	19.10.2023	109	Yıkılmadı. T.C. Adana Bölge İdare Mahkemesi'ne 07.08.2025 istinaf başvurusunda bulunulmuş, hukuki süreç devam ediyor.
30	Hasıl Dem. Çel.San. Ve Tic.Ltd.Şti.	19.10.2023	110	Yıkılmadı. T.C. Adana Bölge İdare Mahkemesi'ne 07.08.2025 istinaf başvurusunda bulunulmuş, hukuki süreç devam ediyor.
31	Hasıl Dem. Çel.San. Ve Tic.Ltd.Şti.	19.10.2023	111	Yıkılmadı. T.C. Adana Bölge İdare Mahkemesi'ne 07.08.2025 istinaf başvurusunda bulunulmuş, hukuki süreç devam ediyor.
32	Hasıl Dem. Çel.San. Ve Tic.Ltd.Şti.	19.10.2023	112	Yıkılmadı. T.C. Adana Bölge İdare Mahkemesi'ne 07.08.2025 istinaf başvurusunda bulunulmuş, hukuki süreç devam ediyor.
33	Hasıl Dem. Çel.San. Ve Tic.Ltd.Şti.	19.10.2023	113	Yıkılmadı. T.C. Adana Bölge İdare Mahkemesi'ne 07.08.2025 istinaf başvurusunda bulunulmuş, hukuki süreç devam ediyor.
34	Hasıl Dem. Çel.San. Ve Tic.Ltd.Şti.	19.10.2023	114	Yıkılmadı. T.C. Adana Bölge İdare Mahkemesi'ne 07.08.2025 istinaf başvurusunda bulunulmuş, hukuki süreç devam ediyor.
35	Hasıl Dem. Çel.San. Ve Tic.Ltd.Şti.	19.10.2023	115	Yıkılmadı. T.C. Adana Bölge İdare Mahkemesi'ne 07.08.2025 istinaf başvurusunda bulunulmuş, hukuki süreç devam ediyor.
36	Hasıl Dem. Çel.San. Ve Tic.Ltd.Şti.	19.10.2023	116	Yıkılmadı. T.C. Adana Bölge İdare Mahkemesi'ne 07.08.2025 istinaf başvurusunda bulunulmuş, hukuki süreç devam ediyor.
37	Hasıl Dem. Çel.San. Ve Tic.Ltd.Şti.	19.10.2023	117	Yıkılmadı. T.C. Adana Bölge İdare Mahkemesi'ne 07.08.2025 istinaf başvurusunda bulunulmuş, hukuki süreç devam ediyor.
38	Hasıl Dem. Çel.San. Ve Tic.Ltd.Şti.	19.10.2023	118	Yıkılmadı. T.C. Adana Bölge İdare Mahkemesi'ne 07.08.2025 istinaf başvurusunda bulunulmuş, hukuki süreç devam ediyor.

39	Hasıl Dem. Çel.San. Ve Tic.Ltd.Şti.	19.10.2023	119	Yıkılmadı. T.C. Adana Bölge İdare Mahkemesi'ne 07.08.2025 istinaf başvurusunda bulunulmuş, hukuki süreç devam ediyor.
40	Mehmet Nurullah KAPLAN	11.06.2024	66	Yıkılmadı. T.C. Hatay 6. İdare Mahkemesi Esas No : 2024/147 Karar No : 2025/1736 ile Adana Bölge İdare Mahkemesi'ne istinaf yolu açık olmak üzere 18.06.2025 tarihinde karar vermiş. Hukuki süreç devam ediyor.
41	Hasan ERTAN	11.06.2024	65	Yıkılmadı. Ruhsatlı hale getirildi.
42	Abdullah ÖZKAN	19.09.2024	86	Yıkılmadı. T.C. Hatay 5. İdare Mahkemesi Esas No : 2024/5533 Karar No : 2025/805 kararı ile Adana Bölge İdare Mahkemesi'ne istinaf yolu açık olmak üzere, 30/05/2025 tarihinde karar vermiş. Hukuki süreç devam ediyor.
43	Mehmet ALKAN	8.04.2025	46	Yıkılmadı.

3194 sayılı İmar Kanunu'nun "Ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı olarak başlanan yapılar" başlıklı 32. maddesi uyarınca; Ruhsata aykırılık olan yapıda, bu aykırılığın giderilmemesi veya ruhsat alınmaması ve yapının bu ruhsata uygun olmadığına inceleme sonucunda anlaşılması durumunda yıkım kararı, 42. maddesi uyarınca encümenle sorumlu hakkında idari müeyyide kararı (imar para cezası) alınması gerekir.

3194 sayılı İmar Kanunu'nun "Ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı olarak başlanan yapılar" başlıklı 32. maddesinde "Bu Kanun hükümlerine göre; ruhsat alınmadan yapıya başlandığı veya ruhsat ve eklerine veya ruhsat alınmadan yapılabilecek yapılarda projelerine ve ilgili mevzuatına aykırı yapı yapıldığı ilgili idarece tespiti, fenni mesulce tespiti ve ihbarı veya herhangi bir şekilde bu duruma muttali olunması üzerine, belediye veya valiliklerce o andaki inşaat durumu tespit edilir. Yapı mühürlenerek inşaat derhal durdurulur. (Ek cümleler:14/2/2020-7221/10 md.) Yapının imar mevzuatına aykırı olduğuna dair bilgi, tapu kayıtlarının beyanlar hanesine kaydedilmek üzere ilgili idaresince tapu dairesine en geç yedi gün içinde yazılı olarak bildirilir. Aykırılığın giderildiğine dair ilgili idaresince tapu dairesine bildirim yapılmadan beyanlar hanesindeki kayıt kaldırılmaz. Durdurma, yapı tatil zaptının yapı yerine asılmasıyla yapı sahibine tebliğ edilmiş sayılır. (Değişik cümle:14/2/2020- 7221/10 md.) Bu tebligatın bir nüshası muhtara bırakılır, bir nüshası da Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne gönderilir. Bu tarihten itibaren en çok bir ay içinde yapı sahibi, yapısını ruhsata uygun hale getirerek veya ruhsat alarak, belediyeden veya valilikten mühürün kaldırılmasını ister. Ruhsata aykırılık olan yapıda, bu aykırılığın giderilmiş olduğu veya ruhsat alındığı ve yapının bu ruhsata uygunluğu, inceleme sonunda anlaşılırsa, mühür, belediye veya valilikçe kaldırılır ve inşaatın devamına izin verilir. Aksi takdirde, ruhsat iptal edilir, ruhsata aykırı veya ruhsatsız yapılan bina, belediye encümeni veya il idare kurulu kararını müteakip, belediye veya valilikçe yıktırılır ve **masraflı yapı sahibinden tahsil edilir.** (Ek cümleler:14/2/2020- 7221/10 md.) Yapı tatil tutanağının düzenlendiği tarihten itibaren bir ay içinde yapı sahibi tarafından yapının ruhsata uygun hale getirilmediğinin veya ruhsat alınmadığının ilgili idaresince tespit edilmesine rağmen **iki ay içinde hakkında yıkım kararı alınmayan yapılar** ile hakkında yıkım kararı alınmış olmasına rağmen altı ay içinde ilgili idaresince yıkılmayan yapılar, yıkım maliyetleri döner sermaye işletmesi gelirlerinden karşılanmak üzere Bakanlıkça yıkılabilir veya yıktırılabilir. Yıkım maliyetleri %100 fazlası ile ilgili idaresinden tahsil edilir. Bu şekilde tahsil edilememesi halinde ilgili idarenin 5779 sayılı Kanun gereğince aktarılan paylarından kesilerek tahsil olunur. Tahsil olunan tutarlar, Bakanlığın döner sermaye işletmesi hesabına gelir olarak kaydedilir (**Ek**

fıkra:29/11/2018-7153/15 md.) İdare tarafından ruhsata bağlanamayacağı veya aykırılıkların giderilemeyeceği tespit edilen yapıların ruhsatı üçüncü fıkrada düzenlenen bir aylık süre beklenmeden iptal edilir ve mevzuata aykırı imalatlar hakkında beşinci fıkra hükümleri uygulanır." şeklindeki düzenleme mevcuttur.

Yıkım kararı alınan kaçak yapılar, belediyeler için hem idari hem de toplumsal ve çevresel pek çok sorun yaratır. Öncelikle, bu yapılar şehir planlamasını bozarak kentsel düzenin ve estetiğin zarar görmesine neden olur. Kaçak yapılar genellikle imar planlarına aykırı şekilde inşa edildiğinden, altyapı sistemlerine (su, elektrik, kanalizasyon gibi) uygun olmayan yükler bindirir ve bu da belediyelerin hizmet sunumunda aksamalara yol açar. Örneğin, plansız yerleşimlerden kaynaklanan altyapı eksiklikleri, su baskınları veya elektrik kesintileri gibi sorunları tetikleyebilir.

İdari açıdan, yıkım kararlarının uygulanmaması belediyelerin otoritesini ve güvenilirliğini zedeler. Vatandaşlar nezdinde adaletsizlik algısı oluşabilir; çünkü kaçak yapı sahipleri cezadan muaf kalmış gibi görünebilir. Bu durum, diğer vatandaşları da imar kurallarına uymamaya teşvik edebilir ve kaçak yapılaşmayı artırabilir. Ayrıca, yıkım süreçlerinin yavaş ilerlemesi, belediyelerin personel, bütçe ve zaman kaynaklarını verimsiz kullanmasına neden olur. Yıkım işlemleri için gerekli iş gücü, makine ve hukuki süreçler maliyetlidir ve bu kaynaklar başka kamu hizmetlerine yönlendirilemez.

Toplumsal açıdan, kaçak yapılar genellikle güvenli olmayan koşullarda inşa edildiğinden, deprem, yangın veya çökme gibi riskler taşır. Bu durum, hem bu yapıları kullananların hem de çevredeki diğer vatandaşların güvenliğini tehdit eder. Belediyeler, olası bir felakette sorumlu tutulabilir ve bu da hukuki ve mali yükler doğurur. Ayrıca, kaçak yapıların yoğun olduğu bölgelerde çevre kirliliği, yeşil alan kaybı ve sosyal huzursuzluk gibi sorunlar ortaya çıkabilir.

Sonuç olarak, yıkım kararı alınmış ancak uygulanmamış kaçak yapılar, belediyeler için planlama, yönetim, güvenlik ve toplumsal güven açısından ciddi sorunlar yaratır. Bu nedenle, yıkım süreçlerinin hızlandırılması ve imar kurallarının etkin bir şekilde uygulanması tavsiyeye değer görülmüştür.

40-Denetime tabi dönemde tehlikeli ve metruk yapılarla ilgili herhangi bir çalışma yapılmadığı, denetime tabi dönemde 1 adet yapının yıkımına karar verildiği incelenmiştir.

İmar Kanunu'nun "yıkılacak derecede tehlikeli yapılar" başlıklı 39.maddesinde aynen;

"Genel güvenlik ve asayiş bakımından tehlike arz ettiği valilikçe tespit edilen metruk yapılar ile bir kısmı veya tamamının yıkılacak derecede tehlikeli olduğu belediye veya valilik tarafından tespit edilen yapıların sahiplerinin adrese dayalı nüfus kayıt sistemindeki adreslerine tehlike derecesine göre bunun izalesi için belediye veya valilikçe üç gün içinde tebligat yapılır. Yapı sahibine bu şekilde tebligat yapılamaması hâlinde bu durum tebligat yapan idarenin internet sayfasında 30 gün süre ile ilan edilir ve tebligat varakası tebliğ yerine kaim olmak üzere tehlikeli yapıya asılır ve keyfiyet muhtarla birlikte bir zabıta ile tespit edilir. Malik dışında binada ikamet amacıyla oturanlara da ayrıca tahliye için tebligat yapılır.

Tebliğati veya ilanı müteakip 30 günü geçmemek üzere ilgili idarece belirlenen süre içinde yapı sahibi tarafından tehlikeli durumun ortadan kaldırılmaması hâlinde, tehlikenin giderilmesi veya yıkım işleri belediye veya valilikçe yapılır ve masrafı % 20 fazlası ile yapı sahibinden tahsil edilir.

Alakalının fakruhali tevsik olunursa masraf belediye veya valilikçe bütçesinden karşılanır. Tehlike durumu o yapı ve civarının boşaltılmasını icabettiriyorsa mahkeme kararına lüzum kalmaksızın zabıta marifetiyle derhal tahliye ettirilir." Hükümleri bulunmaktadır.

Tehlikeli ve metruk yapıların tespit edilmemesi ya da bu konuda işlem yapılmaması, hem bireysel hem de toplumsal düzeyde ciddi sonuçlar doğurabilir. Bu tür yapılar zamanla kendiliğinden çökebilir ve çevredeki insanlara zarar verebilir. Gerekli tespit ve yıkım işlemini yapmayan belediye veya valilik, meydana gelecek zararlardan muteselsilen sorumlu tutulabilir.

Mutruk yapılar madde bağımlılarının veya suç örgütlerinin barınağı haline gelebilir, çevrede yaşayanların huzurunu ve güvenliğini olumsuz etkiler. Zamanında müdahale edilmediğinde yapı daha da harap olur ve yıkım maliyeti yükselir ve planlanan projelerin önünde engel teşkil edebilir.

Dolayısıyla tehlikeli ve metruk yapıların zamanında tespit edilmesi ve gerekli işlemlerin yapılması, sadece yasal bir zorunluluk değil, aynı zamanda kamu güvenliği ve şehir estetiği açısından da hayati öneme sahip olduğundan tespitlerin ve yıkımların biran önce başlaması tavsiyeye değer görülmüştür.

41-Denetime tabi dönemde 3194 sayılı Kanunun 32. maddesi uyarınca kaçak olduğu tespit edilen yapıların Tapu Sicil Müdürlüğüne şerh düşülmesi için bildirilmediği ve söz konusu kaçak yapılarla alakalı düzenlenen yapı tatil ve durdurma zabıtlarının bir nüshasının Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü'ne gönderilmediği tespit edilmiştir.

3194 sayılı İmar Kanunu'nun "Ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı olarak başlanan yapılar" başlıklı 32. Maddesinin 1.fıkrasında; "Bu Kanun hükümlerine göre; ruhsat alınmadan yapıya başlandığı veya ruhsat ve eklerine veya ruhsat alınmadan yapılabilecek yapılarda projelerine ve ilgili mevzuatına aykırı yapı yapıldığı ilgili idarece tespiti, fenni mesulce tespiti ve ihbarı veya herhangi bir şekilde bu duruma muttali olunması üzerine, belediye veya valiliklerce o andaki inşaat durumu tespit edilir. Yapı mühürlenerek inşaat derhal durdurulur. (Ek cümleler:14/2/2020-7221/10 md.) Yapının imar mevzuatına aykırı olduğuna dair bilgi, tapu kayıtlarının beyanlar hanesine kaydedilmek üzere ilgili idaresince tapu dairesine en geç yedi gün içinde yazılı olarak bildirilir. Aykırılığın giderildiğine dair ilgili idaresince tapu dairesine bildirim yapılmadan beyanlar hanesindeki kayıt kaldırılmaz" hükmü gereğince hakkında yıkım kararı alına kaçak yapılar hakkında İlçe Tapu Müdürlüğüne süresinde bildirimde bulunulması ve durdurma, yapı tatil zabıtlarının bir nüshasının Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'ne zamanında gönderilmesi ihmal edilmemelidir.

42-Denetime tabi dönemde düzenlenen yapı ruhsatlarının bazı bölümlerinin eksik doldurulduğu incelenmiştir.

Uygulama genel olmakla birlikte; 11.07.2025 gün ve 24 numaralı yapı ruhsatında yapının inşasına süresi içinde başlanıp başlanmadığının kontrolünü sağlayan "Başlama Tarihinde İnşaatı Mahallinde Kontrol Eden Teknik Görevliler" başlıklı bölümün doldurulmaması örnektir.

Bundan böyle 15.08.2012 gün ve 28385 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Yapı Ruhsatı ve Yapı Kullanma İzin Belgesi Kullanılmasına İlişkin Mecburi Standard Tebliği ekinde yer alan TS 8737 nolu Yapı Ruhsatının ve TS 10970 nolu Yapı Kullanma İzin Belgesinin aynı tebliğ ekinde yer alan açıklamalara uygun olarak bölümler itibariyle eksiksiz doldurulması sağlanmalıdır.

TEMİZLİK VE ÇEVRE İLE İLGİLİ İŞLER:

43-Payas Belediyesi Temizlik İşleri Müdürlüğü'nün vekaleten yürütüldüğü, çöp toplama işinin daha önce Envitec adlı firma tarafından gerçekleştirildiği, ancak sözleşmenin 2021'de feshedilmesiyle birlikte çöplerin belediye personeli tarafından günlük olarak toplandığı belirtilmiştir. Kırsal mahallelerde çöpler düzenli olarak toplanmakta, yoğunluk durumunda ise vatandaşlardan gelen talepler doğrultusunda alınarak Çağlalık Mevkii'ndeki aktarma istasyonuna götürülmekte, ardından Hatay Büyükşehir Belediyesi'nin İskenderun'daki bertaraf tesisine nakledildiği ifade edilmiştir.

Atık Yönetimi Yönetmeliğinin "Genel ilkeler" başlıklı 5 inci maddesinde atık yönetimine ilişkin genel ilkeler ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 248 inci maddesinde; "belediyesi olan her şehir ve kasabada sokakların yıkanmak ve süpürülmek suretiyle temiz tutulmasının mecburi

olduğu, toplanan süprüntülerin etrafa yayılmasına ve dökülmesine mani olacak vasıtalarla nakledilerek şehrin vaziyetine göre münasip olarak kabul edilen şekilde imha edilmelerinin lazım geldiği, nüfusu elli binden fazla olan şehirlerde bu süprüntüden istifade edilmek üzere tesis yapılmasının gerektiği" belirtilmiştir.

Payas Belediyesi tarafından anılan Kanun ve Yönetmelik hükümlerine riayet edilmesi sağlanmalıdır.

44-Payas ilçesindeki tıbbi atıkların ve bitkisel atık yağların toplanması amacıyla herhangi bir işlem yapılmadığı beyan edilmiştir.

Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliğinin "Belediyelerin yükümlülükleri" başlıklı 8 inci maddesinde belediyelerin yükümlülükleri ayrıntılı olarak belirtilmiş olup,

Bitkisel Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliğinin "Belediyelerin görev ve yetkileri" başlıklı 8 inci maddesinde;

"(1) Büyükşehir belediyeleri, büyükşehir ilçe belediyeleri, il, ilçe ve belde belediyeleri; yetki sahasında bulunan bitkisel atık yağ üreticilerini denetleyerek bitkisel atık yağların kanalizasyona dökülmesini önlemekle görevli ve yetkilidir.

(2) İl, ilçe ve belde belediyeleri;

a) Sınırları dâhilinde bitkisel atık yağ üreticilerinin, çevre lisansı almış geri kazanım tesisleriyle veya bitkisel atık yağ ara depolama tesisleri ile yıllık sözleşme yapmalarını sağlamak, buna ilişkin kayıtları ilgili il müdürlüğüne bildirmek, sözleşme yapmayanlara gerekli cezai işlemi uygulamakla,

b) Bitkisel atık yağların hanelerden ayrı toplanması için yetkilendirilmiş kuruluş, çevre lisansı almış geri kazanım tesisleriyle veya bitkisel atık yağ ara depolama tesisleri ile işbirliği yaparak toplama sistemini oluşturmak, bitkisel atık yağ toplama faaliyetleri konusunda halkı bilgilendirmek ve toplama miktarları hakkında ilgili il müdürlüğüne bilgi vermekle, görevli ve yetkilidir." Hükmü bulunmaktadır.

Payas Belediyesi tarafından Yönetmeliklerde belirtilen hususların uygulanması için gerekli kontrollerin yapılmasına özen gösterilmelidir.

45-Başboş ve tehlike arz eden sokak hayvanlarının belirlenip rehabilite edilmesine yönelik;

Payas Belediyesine ait sokak hayvanları rehabilitasyon bakım merkezinin yapımının tamamlandığı, Belediyece sokak hayvanları için toplama ekibinin kurulduğu bu ekibin 2 personel ve 1 kamyonetten oluştuğu, ilçe sınırları içerisinde tespit edilen başboş ve yaralı sokak hayvanlarının tedavisi yapıldıktan sonra öncelikle hayvanların sahiplendirilmesine gayret edildiği sahiplendirilmediği takdirde rehabilitasyon merkezinde sahiplendirilmeyi beklediği beyan edilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunun "Belediyenin görev ve sorumlulukları" başlıklı 14 üncü maddesinde sağlıkla ilgili her türlü tesisi açıp işletebileceği, yine aynı kanunun 38 inci maddesinin (m) bendi ile belediye başkanına halkın huzur, esenlik, sağlık ve mutluluğu için gerekli önlemleri alma sorumluluğu yüklediğinden hareketle;

5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanununun "Yerel Yönetimlerin Sorumluluğu" başlıklı ek 1 inci maddesinde; "Büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri ve nüfusu yirmi beş bini aşan belediyeler, sahipsiz veya güçten düşmüş ya da tehlike arz eden hayvanların korunması ve sahiplendirilinceye kadar bakımının yapılması ile rehabilitasyonunun sağlanması amacıyla hayvan bakımevleri kurar.

Birinci fıkrada belirtilen hayvanlar, ilgili belediyeler tarafından hayvan bakımevine götürülür. Hayvan bakımevi kurma zorunluluğu olmayan belediyeler ile il özel idareleri ise sorumluluk alanındaki bu hayvanları en yakın hayvan bakımevine götürür. Bakımevlerine alınan

hayvanlar Bakanlık veri sistemine kaydedilir. Rehabilit edilen köpekler, sahiplendirilinceye kadar hayvan bakımevlerinde barındırılır.

Büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri ve nüfusu yirmi beş bini aşan belediyeler bakımından, geçici 4 üncü maddenin ikinci fıkrasında belirtilen kaynağı ayırmayan belediye başkanı ve meclis üyeleri ile ayrılan kaynağı hayvan bakımevi kurmak, sahipsiz hayvanları toplamak, rehabilit etmek veya sahiplendirilinceye kadar bakmak için sarf etmeyen ya da bu kaynağı başka amaçlar için sarf eden belediye başkanı ve belediye yetkililerine altı aydan iki yıla kadar hapis cezası verilir."

Aynı Kanuna eklenen geçici 4 üncü madde ile; "Büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri ve nüfusu yirmi beş bini aşan belediyeler 31/12/2028 tarihine kadar ek 1 inci maddenin birinci fıkrasında belirtilen hayvan bakımevlerini kurmakla ve mevcut bakımevlerinin koşullarını iyileştirmekle yükümlüdür.

Belediyeler 31/12/2028 tarihine kadar birinci fıkra gereğince hayvan bakımevleri kurmak, rehabilitasyon işlemlerini gerçekleştirmek ve sahipsiz hayvanlara sahiplendirilinceye kadar bakmak için kesinleşmiş en son bütçe gelirlerinin binde beşi oranında kaynak ayırır. Bu oran büyükşehir belediyelerinde binde üç olarak uygulanır. Bu fıkra uyarınca ayrılan ödenekler başka bir amaç için kullanılamaz.

Belediyelerce bu maddenin ikinci fıkrasında belirlenen oranların üzerinde yapılan harcamaların yüzde 40'ı, tevsik edilmesi kaydıyla ilgili belediyeye Hazine ve Maliye Bakanlığınca aktarılır. Ancak, aktarılacak tutar hiçbir şekilde ikinci fıkrada belirlenen oranların yüzde 40'ını geçemez. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirlenir." Şeklinde hükme bağlandığı,

Alınacak tedbirlerle sahipsiz ve tehlike arz eden hayvanların yaşama hakkının ihlal edilmemesi, bununla beraber son dönemde bu hayvanların sebep olduğu ve insan yaşamını tehdit eden üzücü hadiselerin tekrar yaşanmaması ve vatandaşlarımızın bilhassa çocuklarımızın can güvenliğinin temini amacıyla bu tedbirlerin uygulanmasında herhangi bir aksaklığa kesinlikle mahal verilmemesi amacıyla belediyece üzerine düşen görevlerin yerine getirilerek, gerek son dönemde yazılı, görsel ve sosyal medyaya yansıyan başıboş köpeklerin neden olduğu üzücü hadiseler ile sahipsiz hayvanlara karşı yaşanan şiddet olayların önüne geçilmesi amacıyla belediye olarak gerekli önlemler alınarak bu işlemlerin tahsis edilmesi sağlanmalıdır.

46-Payas Belediyesi Afet İşleri Müdürlüğü'nde 1 müdür vekili ve 1 memurun görevlendirilmiş olduğu, meclis kararıyla Afet İşleri Müdürlüğüne ait görev ve çalışma yönetmeliğinin kabul edildiği, müdürlüğe ait görevde kullanılmak üzere herhangi bir araç, gereç ve teçhizat bulunmadığı ifade edildiğinden belediye tarafından afet ve acil durumlar için yeterince hazır olmadığı kanaatine varılmıştır.

Afet ve Acil Durum Müdahale Hizmetleri Yönetmeliği'nin "Yerel düzeyde afet ve acil durum hazırlık çalışmaları" başlıklı 15 inci maddesinde;

"(...) (4) Sorumluluk alanlarına göre büyükşehir belediyeleri, belediyeler, Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları ile il özel idareleri tarafından;

a) Afet barınma grubunca oluşturulan kriterler,

b) Afet ve acil durum tehlikeleri,

dikkate alınarak yeterli büyüklükte geçici barınma alanları belirlenir ve bu yerlerin altyapısı hazır hale getirilir. Geçici barınma alanı olarak belirlenen yerler, hiçbir şekilde başka amaçla kullanılamaz.

(5) İlgili belediyeler tarafından, Başkanlık koordinesinde afet tahliye ve yerleştirme planlama grubunca oluşturulan kriterler dikkate alınarak afet ve acil durum toplanma alanları tespit edilir. Afet ve acil durum toplanma alanı olarak belirlenen yerler, toplanma alanı vasfını kaybedecek şekilde farklı bir amaçla kullanılamaz. Afet ve acil durum toplanma alanlarının

vatandaşlara duyurulması için binalara afiş ve ilan panolarına duyuru asılması ve toplanma alanlarına tabela yerleştirilmesi belediyeler tarafından sağlanır.

(6) Afetlerde, geçici barınma alanı ve afet ve acil durum toplanma alanı olarak kullanılabilecek mevcut pazaryeri, park, bahçe ve yeşil alanların altyapıları, belediyeler tarafından, kullanılabilir hale dönüştürülür.

(7) Belirlenen afet ve acil durum toplanma alanlarında Belediye tarafından değişiklik yapılması istenildiğinde; valilik, İl Jandarma Komutanlığı ve İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğüne bilgi verilerek, muadilinin belirlenmesi ve il valiliğinden uygun görüş alınması suretiyle bu alanlarda değişiklik yapılabilir.

(8) Sorumluluk alanlarına göre büyükşehir belediyeleri, belediyeler, Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları ve il özel idareleri tarafından; afet ve acil durumlar göz önünde bulundurularak ihtiyaç duyulabilecek yapı stoğu envanteri, güncel cadde ve sokak isimleri, toplu kullanım alanları gibi her türlü veri, Başkanlığın kullanımına açık olacak şekilde düzenlenebilir ortamda güncel hali ile tutulur.

(9) İl ve/veya ilçede ilgili birimlerce yapılacak, ihtiyaç duyulacak kapasite geliştirme çalışmalarında en fazla can, mal ve ekonomik zararlara neden olabilecek afete göre yerel düzeyde hazırlanan senaryolar dikkate alınır.(...)” hükümleri konulmuştur.

Afet İşleri Müdürlüğü tarafından anılan Yönetmelik hükümlerine göre gerekli çalışmalar yapılmalıdır.

EVLENDİRME İŞLERİ:

47-Payas Belediye Başkanlığı evlendirme iş ve işlemlerinin Belediye Başkanı tarafından verilen görevlendirmelere istinaden Gökhan ARICAN ve Gökhan ÖZMEN tarafından yürütüldüğü, denetime tabi dönemde 189 adeti yabancı uyruklu olmak üzere toplam 1779 adet evlendirme yapıldığı incelenmiştir.

Evlendirme Yönetmeliği'nin 43. maddesi uyarınca, evlendirme memuru olarak görevlendirilecek personelin öncelikle öğrenim düzeyi yüksek, konuşma yeteneği ve diksiyonu iyi, genel kültür ve davranış açısından olumlu niteliklere sahip kişiler arasından seçilmesi gerektiği hükme bağlanmıştır. Belediye Evlendirme Memurluğu görevini yürüten personelin bu niteliklere uygunluğunun değerlendirilmesi ve nikâh salonunun, vatandaşlar için önem taşıyan nikâh törenlerine uygun şekilde bakım ve temizliğine özen gösterilmesi tavsiyeye değer görülmüştür.

48-Payas Belediyesi Evlendirme Memurluğu iş ve işlemlerinin son olarak Payas İlçe Nüfus Müdürlüğünce denetlenmiş olduğu, yapılan denetim sonucu düzenlenen 25.01.2024 tarihli Denetim Raporu'nun düzenlendiği incelenmiştir.

Evlendirme Yönetmeliğinin "Denetim" başlıklı 53'üncü maddesinde;

"Genel Müdür ve mülkiye müfettişleri bütün evlendirme daire ve memurluklarını; Genel Müdürlükçe görevlendirilecek yetkililer, valiler, kaymakamlar, il ve ilçe nüfus müdürleri ve belediye başkanları, ilgili evlendirme daire ve memurlarını denetlemeye yetkilidirler.

Denetim, yetkili olanlarca her zaman yapılabilir. Ancak her evlendirme memurluğunun üç yılda bir denetlenmesi gereklidir. Denetim sırasında tespit edilen tenkit ve tavsiyeyi gerektiren hususlar bir rapora bağlanarak örnekleri ilgili memura, il nüfus ve vatandaşlık müdürlükleri ile ilçe nüfus müdürlüklerine gönderilir." hükmü bulunmaktadır.

Payas Belediyesi tarafından anılan denetim raporunda belirtilen hususların yerine getirilmesi için gerekli adımlar atılmalı, ayrıca Yönetmelik hükmü gereğince evlendirme iş ve işlemlerinin denetiminin, belediye başkanlığı tarafından da yerine getirilmesi gerektiği bilinmelidir.

BELEDİYE BAŞKANININ GÖREV VE HİZMETLERİ:

49-Denetime tabi dönemde görev yapan Belediye Başkanı Bekir ALTAN'ın belediye kaynaklarını verimli ve etkin kullanma, yeni gelir kaynakları oluşturma, belediye gelir ve alacaklarının takip ile tahsilatı, ayrıca mevzuatı uygulama ve uygulatma süreçlerinde başarılı olduğu değerlendirilmiştir.

Bekir ALTAN'ın Belediye Başkanlığı yaptığı denetime tabi dönemde yapılan işler aşağıdaki tabloya çıkarılmıştır.

SIRA NO	YILI	İŞİN ADI 01.09.2020-01.09.2025 ARASI YAPILAN İŞLER	TAMAMLANMA
1	2021	Sentetik Çim Yüzeyle Futbol Sahası Yapım İşİ	100%
2	2021	Betonarme Bahçe Duvarı ve Tel Çit Yapımı	100%
3	2022	Sentetik Çim Yüzeyle Futbol Sahası Yapım İşİ	100%
4	2022	200 Yataklı Pansiyon Binası Yapımı	10%
5	2022	Millet Bahçesi Yapım İşİ	100%
6	2022	Sokak Hayvanları Geçici Bakım Evi Yapım İşİ	100%
7	2022	Parke Yol ve Tamirat Yapımı	100%
8	2023	Beton Asfalt Yol Yapım İşİ	100%
9	2023	Gaziantep Kültür Evi Yapım İşİ	100%
10	2023	Beton Asfalt Yol Yapım İşİ	100%
11	2024	Beton Asfalt Yol Yapım İşİ	54%
12	2024	15 Temmuz Şehitler Parkı Yapım İşİ	77%
13	2024	Yarı Olimpik Yüzme Havuzu Yapım İşİ	80%
14	2024	Kapalı Pazar Yeri Yapım İşİ	71%
15	2024	Güneş Enerji Sistemi Yapım İşİ	100%
16	2024	İlçemiz Muhtelif Cadde ve Sokaklarda Parke Yol ve Tamiratı Yapım İşİ	100%
17	2024	15 Temmuz Şehitler Köprüsü Yapım İşİ	100%
18	2024	Gençlik Merkezi Binası İkmal İnşaatı Yapım İşİ	58%
19	2024	Hicret Cami Yapım İşİ	12%
20	2025	Depo Yapım İşİ	-
21	2025	Belediye Hizmet Binası Çevre Düzenleme Yapım İşİ	100%

Belediye gelirlerini artırmak için vergi getirmeyen araziler arsaya çevrilmiş, emlak rayiçleri güncellenerek vergi gelirlerinde artış sağlanmış, vadesi geçmiş ve tahsil edilmemiş alacakların tamamına ödeme emri gönderilmiş,

Tahsilat-tahsilat oranlarının artırılması, personel gideri oranlarının dengede tutularak yukarıda sayılan yapım işlerinin yapılması, doğrudan temin yöntemiyle yapılan evrakların eksiksiz tutulması, yapılan işlemlerde genel olarak mevzuata uygun hareket edilmesi,

Bekir ALTAN'ın belediye yönetiminde başarılı bulunduğu kanaatinin oluşmasının temel sebeplerini oluşturmaktadır.

50-Payas Belediyesi hakkında düzenlenen 24.09.2020 tarih ve 33/21 sayılı Denetim Raporu'nun meclisin bilgisine sunulduğu fakat kamuoyuna açıklanmadığı anlaşılmıştır.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Denetimin kapsamı ve türleri" başlıklı 55 inci maddesinde;

"Belediyelerde iç ve dış denetim yapılır. Denetim, iş ve işlemlerin hukuka uygunluk, malî ve performans denetimini kapsar.

İç ve dış denetim 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu hükümlerine göre yapılır.

Ayrıca, belediyenin malî işlemler dışında kalan diğer idarî işlemleri, hukuka uygunluk ve idarenin bütünlüğü açısından İçişleri Bakanlığı tarafından da denetlenir.

Belediyelere bağlı kuruluş ve işletmeler de yukarıdaki esaslara göre denetlenir.

Denetime ilişkin sonuçlar kamuoyuna açıklanır ve meclisin bilgisine sunulur." Hükmü bulunmaktadır.

Payas Belediye Başkanlığı tarafından ilgili Kanun hükmüne uygun olarak denetim raporlarının kamuoyuna açıklanması gerektiği bilinmelidir.

51-31.07.2009 tarih 27305 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Kamu Hizmetlerinin Sunumunda Uygulanacak Usul ve Esaslara İlişkin Yönetmeliğin 6. maddesine istinaden hizmet standartlarının oluşturulmadığı incelenmiştir.

Kamu Hizmetlerinin Sunumunda Uygulanacak Usul ve Esaslara İlişkin Yönetmeliğin 6 ncı maddesinde;

"İdareler, Ek-2' de yer alan örneğe göre hizmet standartlarını oluşturur. Ek-3' te belirtilen açıklamalara göre oluşturulan hizmet standartları tablosunda; hizmetin adı, başvuruda istenen belgeler, hizmetin ne kadar sürede tamamlanacağı ve şikâyet mercilerine ilişkin bilgiler yer alır. Bu tablo, hizmeti doğrudan sunan birimlerce vatandaşların kolayca görebileceği panolarda, kurumsal internet sayfalarında ve e-Devlet Kapısında duyurulur. Ayrıca, idarenin danışma masalarında da istenilen belgeleri gösteren dokümanlar bulundurulabilir ve talep edenlere ücretsiz olarak verilir."

Denildiğinden, hizmet standartları tablosunun, hizmeti doğrudan sunan birimler tarafından, vatandaşların kolayca görebileceği panolarla bulundurulması ve belediyenin internet sitesinde devamlı suretle yayınlanması sağlanmalıdır.

BÜTÇE VE KESİN HESAPLAR:

52-Payas Belediyesinin 2020-2024 mali yıllarına ait bütçe ve kesin hesap verilerine göre gerçekleşme oranları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

YILI	BÜTÇE	KESİN HESAP		YILLARI GERÇEKLEŞME ORANLARI	
		GELİR	GİDER	GELİR %	GİDER %
2020	77.000.000,00	49.237.041,47	34.939.319,70	63,94	45,37
2021	77.000.000,00	76.919.546,90	47.931.591,17	99,89	62,24
2022	164.290.000,00	184.399.216,75	114.868.464,65	112,24	69,91
2023	332.600.000,00	183.134.348,45	285.537.722,12	55,06	85,85
2024	753.795.000,00	368.363.415,48	577.073.742,57	48,86	76,55

Belediyelerde gelirlerin düzenli ve günün şartlarına uygun olarak toplanabilmesi, harcamaların ise en verimli bir şekilde yapılabilmesi, belediye bütçe sisteminin sağlıklı olarak işletilmesi ile mümkün olabilir.

Belediyenin amaçlarının gerçekleştirilmesi için, belediye yönetiminin gelir ve gider dengesini uyumlaştırması gerekir. Bütçeleme, belediyenin tüm bölümlerindeki çalışanlara amaçların en iyi biçimde nasıl gerçekleştirileceği konusunda fikir alış veriş için bir temel sağlar.

Bütçeler, belediyede bütçeleri düzenleyen yöneticiler arasındaki iletişimin sağlanmasında önemli rol oynar. Bütçeler belediyedeki her yöneticiyi öteki yöneticilerle yapmakla yükümlü oldukları eylemler hakkında bilgili kılan iletişim ağını kurar.

Belediye yöneticilerinin hazırladığı bütçelerin uygulanması, belediye personelinin bu bütçelerin neler olduğunu bilmesine bağlıdır. Belediye bütçesinin personel tarafından yeteri kadar anlaşılması, sadece programların ve yapılacak işlerin bilinmesi demek değildir. Uygulayıcı personelin aynı zamanda izlenecek politikalar ve uyulması gereken sınırlamalar hakkında da bilgi sahibi olması gerekir.

Bu itibarla, bundan sonraki hazırlanacak bütçelerin de temel bütçeleme ilkesi olan Doğruluk İlkesi çerçevesinde gerçeğe en uygun şekilde hazırlanması sağlanmalıdır. Ayrıca Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinde belirtildiği üzere; gelir ve gider bütçelerinin hazırlanması, kesin hesabın çıkarılması, hesap ve kayıt düzeninde saydamlık, hesap verilebilirlik ve tekdüzenin sağlanması, işlemlerinin kayıt dışında kalmasının önlenmesi,

faaliyetlerinin gerçek mahiyetlerine uygun olarak sağlıklı ve güvenilir bir biçimde muhasebeleştirilmesi; mali tablolarının zamanında, doğru, muhasebenin temel kavramları ve genel kabul görmüş bütçe ve muhasebe ilkeleri çerçevesinde, uluslararası standartlara uygun, yönetimin ve ilgili diğer kişilerin bilgi ihtiyaçlarını karşılayacak ve kesin hesabın çıkarılmasına temel olacak; karar, kontrol ve hesap verme süreçlerinin etkili çalışmasını sağlayacak şekilde hazırlanması sağlanmalıdır.

BORÇLANMA:

53-Payas Belediyesinin 08.09.2025 tarihi itibarıyla toplam 350.808.584,82TL borcunun bulunduğu anlaşılmıştır.

5393 sayılı Belediye Kanununun "Borçlanma" başlıklı 68. maddesinin (d) ve (e) bentlerinde;

"d) Belediye ve bağlı kuruluşları ile bunların sermayesinin yüzde ellisinden fazlasına sahip oldukları şirketlerin, faiz dâhil iç ve dış borç stok tutarı, en son kesinleşmiş bütçe gelirleri toplamının 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre belirlenecek yeniden değerlendirme oranıyla artırılan miktarını aşamaz. Bu miktar büyükşehir belediyeleri için bir buçuk kat olarak uygulanır.

e) Belediye ve bağlı kuruluşları ile bunların sermayesinin yüzde ellisinden fazlasına sahip oldukları şirketler, en son kesinleşmiş bütçe gelirlerinin, 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre belirlenecek yeniden değerlendirme oranıyla artırılan miktarının yılı içinde toplam yüzde onunu geçmeyen iç borçlanmayı belediye meclisinin kararı; yüzde onunu geçen iç borçlanma için ise meclis üye tam sayısının salt çoğunluğunun kararı ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının onayı ile yapabilir." hükümleri yer almıştır.

Payas Belediyesinin;

A	Gerçekleşen En Son Yıl Bütçe Geliri (2024)	368.363.415,48
B	2025 Yılı Yeniden Değerleme Oranı	43,93%
C	Yeniden değerlendirme Tutarı (A x B)	161.822.048,42
D	Değerlendirilmiş Gerçekleşen En Son Yıl Bütçe Geliri (A + C)	530.185.463,90
E	2025 Yılı İçerisinde Bakanlıktan İzin Alınmadan Borçlanılabilecek Rakam (D x % 10 ([1]))	53.018.546,39

Yukarıdaki tabloya göre belediyenin faiz dâhil iç ve dış borç stok tutarının 2025 yılında 530.185.463,90TL'yi geçmemesi gerekir. Belediyenin bu rakamı geçen borçlanmayı yapma yetkisi bulunmamaktadır. Dolayısıyla Belediye yeni yapılacak borçlanmada bu sınırı göz önüne almalı ve belediye meclis üyelerine bu bilgiler verildikten sonra borçlanma kararları görüşülmelidir.

Yine belediyenin 2025 mali yılında yapacağı borçlanmaya ilişkin olarak 530.185.463,90TL'nin % 10'u olan 53.018.546,39TL'ye kadar olan iç borçlanma için belediye meclisinin kararı; bu rakamı geçen iç borçlanma için ise meclis üye tamsayısının salt çoğunluğunun kararı ve aynı zamanda Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının onayı alınmalıdır. Aksi halin cezai sonuç doğuracağı bilinmelidir.

Borçlanma belediyenin ve ilçenin geleceğine etki edebilecek nitelikte bir karar olduğundan yüksek önem arz etmektedir. Bu nedenle karar alınma sürecinde kredi tutarı, belediyenin borç durumu, kanunun şart koştuğu kriterlere ilişkin bilgiler açık ve net bir şekilde ortaya konmalı, meclis üyeleri aldıkları kararların içeriği ve ehemmiyeti noktasında tam olarak bilgilendirilmeli, tüm bu hususlarında meclis kararlarında belirtilmesi sağlanmalıdır. Ayrıca borçlanmalarda ilgili mevzuat hükümlerine aykırı borçlanma yapılamayacağı, aksi hallerde 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun görevi kötüye kullanmaya ilişkin hükümleri uygulanacağı bilinmelidir.

54-Belediye Mali Hizmetler Biriminin 08.09.2025 tarih itibariyle Kontrolörlüğüne verdiği bilgilere göre yaptığı borçlanmalara ilişkin bilgiler aşağıda tabloda özetlenmiştir.

BORÇ DURUM ÇİZELGESİ	
KURUM ADI	BORÇ TUTARI
EMANETLER(Sendika-Personel-İcra)	2.334.981,90
VERGİ ve FONLAR	40.442.216,80
SOSYAL GÜVENLİK KESİNTİLERİ	19.703.383,02
DİĞER KAMU KURUMLARI	13.703.957,27
ESNAF BORÇLARI	242.758.262,87
İLLER BANKASI KREDİ	31.865.782,96
TOPLAM	350.808.584,82

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 34. Maddesinin 2. Fıkrasında; "Kamu idarelerinin nakit mevcudunun tüm ödemeleri karşılayamaması halinde giderler, muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre ödenir. Ancak, sırasıyla kanunları gereğince diğer kamu idarelerine ödenmesi gereken vergi, resim, harç, prim, fon kesintisi, pay ve benzeri tutarlara, tarifeyle bağlı ödemelere, ilama bağlı borçlara, ödenmemesi halinde gecikme cezası veya faiz gibi ek yük getirecek borçlara ve ödenmesi talep edilen emanet hesaplarındaki tutarlara öncelik verilir." Hükmü bulunmaktadır.

Bu itibarla mevcut borçların muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre ödenmesi ve ödenmemesi halinde gecikme cezası veya faiz gibi ek yük getirecek borçlara öncelik verilmesi sağlanmalıdır.

GELİR OLUŞTURAN İŞLEMLER:

Tarifeler, Tahakkuklar ve Tahsilatlar:

55-Belediye meclis kararıyla tespit edilen ücret tarifelerinde maliyet hesabı yapıldığına ilişkin bir veri olmadığı incelenmiştir.

Her ne kadar ücret tarifelerinin saptanmasında, 2464 sayılı Kanunda hangi unsurların göz önünde bulundurulacağı belirtilmemişse de yürürlükteki Kanunların birlikte değerlendirilmesi sonucunda belediye meclisince ücret tarifelerinin belirlenmesinde;

a) İdare ve işletme masrafları için 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 40 ıncı maddesinde sayılan ticari kazançtan indirilecek giderlerin,

b) Amortisman konusunda, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 313-330. maddelerinde yer alan hükümlerin ve özellikle 315. maddeye göre, amortismanla tâbi iktisadî kıymetlerin Maliye Bakanlığının tespit ve ilân edeceği oranlar üzerinden itfa edileceği ve ilân edilecek oranların tespitinde iktisadî kıymetlerin faydalı ömürlerinin dikkate alınacağı,

c) Yedek akçe konusunda 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 519. maddesi hükmünün göz önünde bulundurulması, gerekmektedir.

Payas Belediye Meclisi tarafından tarifelerin işin maliyetini karşılayacak şekilde tespitine önem verilmelidir.

56-Akaryakıt istasyonlarının binalara ilişkin emlak beyanlarını eksik verdiği, sabit inşaat niteliğinde olan akaryakıt tank ve pompalarının bina vergi beyannamelerinde beyan edilmediği incelenmiştir.

26015551498 emlak sicil numaralı Çetin İZOL'un 2024 yılı emlak beyannamesi örnektir.

1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'nun 2. Maddesinde;

"Bu kanundaki bina tabiri, yapıldığı madde ne olursa olsun gerek karada gerek su üzerindeki sabit inşaatın hepsini kapsar.

Bu kanunun uygulanmasında Vergi Usul Kanununda yazılı bina mütemmimleri de bina ile birlikte nazara alınır.

Yüzer havuzlar, sair yüzer yapılar, çadırlar ve nakil vasıtalarına takılıp çekilebilen seyyar evler ve benzerleri bina sayılmaz." Hükmü bulunmaktadır. Kanun hükmünden de açıkça anlaşılacağı üzere sabit inşaat niteliğinde olan her yapı emlak vergisine tabidir.

Öte yandan, Danıştay 9 uncu Dairesi'nin 24.01.1970 gün ve Esas:1969/1276, Karar:1970/13 sayılı kararında;

"Sabit inşaat niteliğinde olan akaryakıt tank ve pompalarının bina vergisine tabi olduğu, Müstakil olarak inşa edilen halı futbol sahaları, sabit inşaat niteliğini taşıması nedeniyle bina vergisi kapsamına girmekte olduğu; Ancak, tatil köylerinin, turistik ve sosyal tesislerin bünyesinde yer alan futbol sahaları, müstakil olmadığından ve bu tesislerin mütemmimi sayıldığından, mütemmimi olduğu tesislerin vergi değerine dahil edilerek vergilendirileceği,

775 sayılı Kanun çerçevesinde gecekondular olarak adlandırılan yapıların, 1319 sayılı Kanun açısından bina kapsamı içinde yer aldığından bina vergisine tabi tutulacağı,

3194 sayılı İmar Kanunu hükümlerine göre ruhsat alınmadan yapılan ve kullanılan binalar da, Emlak Vergisi Kanunu kapsamında olduğundan, kaçak olarak adlandırılan bu yapıların da bina vergisine tabi tutulacakları..." denilerek sabit inşaat niteliğinde olan akaryakıt tank ve pompalarının bina vergisine tabi olduğu açıkça belirtilmiştir.

Bu nedenle tüm akaryakıt istasyonlarının emlak beyanlarının incelenerek eksik beyan edilen vergilerle ilgili gerekli tahakkuk ve tahsilat işlemlerinin yapılması sağlanmalıdır.

57-Payas Belediyesinin gelir tahakkuk ve tahsilâtı ile tahsilât oranları yıllık olarak aşağıdaki listede gösterilmiştir.

Yıllar İtibariyle Tahakkuk ve Tahsilat Miktarları						
Yılı	Devreden Tahakkuk	Yılı Tahakkuk	Toplam Tahakkuk	Tahsilât Tutarı (TL)	Tahakkuk-Tahsilât Oranı (%)	Tahakkuk Artığı (TL)
2020	18.586.665,09	60.123.452,16	74.272.911,60	49.237.041,47	66,29	25.035.870,13
2021	25.035.870,13	82.683.584,52	107.712.862,81	76.919.546,90	71,41	30.793.315,91
2022	30.793.315,91	224.356.476,70	255.149.792,61	184.399.216,75	72,27	70.750.575,86
2023	70.750.575,86	213.329.032,45	284.079.608,31	183.134.348,45	64,46	100.945.259,86
2024	100.945.259,86	372.827.567,20	464.838.412,19	368.363.415,48	79,25	96.474.996,71
2025	96.474.996,71	383.510.000,07	476.503.410,21	337.226.470,01	70,77	139.276.940,20

Bu veriler, belediyenin gelir tahsilatında dalgalı bir performans sergilediğini, tahsilat oranlarının genellikle %64-79 aralığında kaldığını ve tahakkuk artıklarının her yıl katlanarak arttığını gösteriyor. Yüksek tahakkuk artıkları, özellikle emlak vergisi ve para cezaları gibi alacakların tahsil edilemediğini, artan alacaklar tahsilat süreçlerinin hala yetersiz olduğunu ve acilen güçlendirilmesi gerektiğini gösteriyor.

213 sayılı Vergi Usul Kanununun Tahakkuk Zamanaşımını düzenleyen 114. maddesinde, "Vergi alacağının doğduğu takvim yılını takip eden yılın başından itibaren başlayarak **5 yıl** içinde tarh ve mükellefe tebliğ edilmeyen vergiler tahakkuk zamanaşımına uğrar." hükmüne yer verilmiştir.

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanunun 102. maddesinde; "Amme alacağı, vadesinin rastladığı takvim yılını takip eden takvim yılı başından itibaren **5 yıl** içinde tahsil edilmezse zamanaşımına uğrar. Kendi özel kanunlarında zamanaşımı süresi gösterilen para cezaları (Kabahatler Kanunu'na göre verilen para cezaları gibi) ile amme para cezaları bu hükmün dışındadır." denilmektedir.

Kanun hükümlerine uygun işlem tesis edilerek söz konusu alacakların 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında kanun çerçevesinde

tahakkuk ve tahsilat zamanasını sürelerini geçirmeden tahsil edilmesi sağlanmalı, aksi takdirde söz konusu kamu alacağının kamu zararı olarak Payas Belediyesi için Belediye Başkanından ve Mali Hizmetler Müdüründen tahsil edileceği bilinmelidir.

58-Payas Belediyesinin 09.09.2025 tarihi itibarıyla toplam 104.286.547,01TL alacağının olduğu anlaşılmıştır.

ALACAĞIN TÜRÜ	TUTARI
EMLAK VERGİSİ (Arsa-Arazi-Bina)	63.868.948,44
ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ	12.010.319,61
KİRA GELİRLERİ	1.706.016,40
İLAN REKLAM	92.502,23
PARA CEZALARI	25.608.760,33
ALACAK TOPLAMI	104.286.547,01

Tablodan da görüldüğü üzere Payas Belediyesi'nin emlak vergisi ve para cezası alacaklarının yüksek olması, tahsilat süreçlerinde önemli aksaklıklar olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum, gelir tahsilatında yetersizlik, vatandaşlarda ödeme bilincinin zayıf olması, denetim ve yaptırım mekanizmalarının etkin çalışmaması gibi faktörlerden kaynaklanmaktadır. Emlak vergisi, belediyelerin en temel gelir kaynaklarından biri olup, 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'na göre düzenli tahsil edilmesi gereken bir gelirdir. Aynı şekilde, para cezaları, özellikle 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 42. maddesi kapsamında kaçak yapılar veya çevre ihlallerinden kaynaklanan yaptırımlar olarak, belediyenin hem mali hem de idari otoritesini güçlendiren bir araçtır. Ancak, bu alacakların birikmesi, belediyenin gelirlerini realize edememesine ve bütçe açığıyla karşı karşıya kalmasına neden olmaktadır.

Bu durumun sonuçları, belediyenin hizmet sunum kapasitesini doğrudan etkiler. Tahsil edilemeyen gelirler, çöp toplama, altyapı yenileme, park-bahçe düzenlemeleri gibi temel hizmetlerin finansmanını zorlaştırır ve hizmet kalitesinde düşüşe yol açar. Ayrıca, yüksek alacaklar nedeniyle belediyenin borçlanma ihtiyacı artabilir, bu da faiz ödemelerini yükselterek mali sürdürülebilirliği tehdit eder. Vatandaşlar arasında adaletsizlik algısı oluşması, özellikle düzenli ödeme yapanlarla yapmayanlar arasında eşitsizlik hissi yaratması, belediyeye duyulan güveni zedeler ve ödeme kültürünü daha da zayıflatır. Hukuki açıdan, tahsil edilemeyen alacaklar için icra süreçleri başlatılması gerekebilir, bu da belediyeye ek maliyet ve zaman kaybı getirir.

Belediyenin bu sorunu çözmek için tahsilat süreçlerini dijitalleştirerek (örneğin, e-belediye sistemleriyle borç takibi), vatandaşlara ödeme kolaylıkları sunarak (taksitlendirme, indirim kampanyaları), denetim ve yaptırım mekanizmalarını güçlendirerek (örneğin, tapuya şerh düşülmesi) ve yeni gelir kaynakları geliştirerek daha etkin bir mali yönetim sergilemesi gerekmektedir. Ayrıca, vatandaşların belediye hizmetlerinden memnuniyetini artırarak ve şeffaf bir iletişim politikası izleyerek ödeme bilinci güçlendirilmelidir. Bu adımlar, hem mali disiplini sağlayacak hem de belediyenin hizmet kalitesini ve vatandaş güvenini artıracaktır. Aksi takdirde, yüksek alacaklar belediyenin uzun vadeli mali sürdürülebilirliğini ve kentsel hizmet kapasitesini olumsuz etkilemeye devam edecektir.

5393 sayılı Kanun 38. maddesinin (f) bendi ile belediye gelir ve alacaklarını takip ve tahsil etmek görevi belediye başkanlarına verilmiştir.

5018 sayılı Kanunun 71. maddesine göre kamu zararı; kamu görevlilerinin kasıt, kusur veya ihmallerinden kaynaklanan mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemleri sonucunda kamu kaynağında artışa engel olmak veya eksilmeye neden olunmasıdır.

5018 sayılı Kanunun 71. maddesinin (e) bendinde "idare gelirlerinin tarh, tahakkuk veya

tahsil işlemlerinin mevzuata uygun bir şekilde yapılmaması" durumunun kamu zararının belirlenmesinde esas alınması gerektiğini hükme bağlamıştır.

5018 sayılı Kanunun 38. maddesi hükmüne göre kamu gelirlerinin tarh, tahakkuk, tahsil ile yetkili ve görevli olanlar, ilgili kanunlarda öngörülen tarh, tahakkuk ve tahsil işlemlerinin zamanında ve eksiksiz olarak yapılmasından sorumludur.

5018 sayılı Kanunun 60. Maddesinin (e) bendi uyarınca ilgili mevzuatı çerçevesinde idare gelirlerini tahakkuk ettirmek, gelir ve alacakların takip ve tahsil işlemlerini yürütmek görevi mali hizmetler birimine verilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 16. maddesi hükmü uyarınca gelirlerin tarh, tahakkuk, tahsil iş ve işlemlerinden sorumlu olan görevliler bu işlemlerin zamanında ve eksiksiz olarak yapılmasından sorumludur.

Payas Belediyesinin mevzuatla kendisine verilen vergi, resim, harç, harcamalara katılma payları ve konusu bunların dışında kalan gelir ve ücretlerin takibi ve tahsilinin yapılması konusunda gerekli gayret ve özenin gösterilmesi; tarh, tahakkuk ve tahsilâtın yapılmamasından doğacak zarardan belediye başkanı ve ilgili birimin yetkilisinin sorumlu oldukları bilinmelidir.

2886 Sayılı Devlet İhale Kanunu Hükümlerine Göre Yapılan İhaleler:

59-Her ihale için ayrı bir işlem dosyası tutulmadığı incelenmiştir.

Uygulama genel olmakla birlikte, Belediyenin mülkiyetinde bulunan 4935, 4919, 4288, 4236, 2086 ve 1995 nolu parsellerin satışına ilişkin ihaleler örnektir.

2886 Sayılı Devlet İhale Kanunun "İhale işlem dosyasının düzenlenmesi" başlıklı 15. Maddesinde;

"İhale suretiyle yapılacak işler için bir işlem dosyası düzenlenir. Bu dosyada onay belgesi, varsa tahmin edilen bedele ilişkin hesap tutanağı, şartname ve ekleri, gerekli projeler, ilana ilişkin belge ve gazete nüshaları, sözleşme tasarısı ile saklanması yarar görülen diğer belgeler bulunur."

Hükmü bulunduğundan, kanun hükmüne uygun olarak ihale işlem dosyalarının düzenlenmesi sağlanmalıdır.

60-İhalelere katılan istekliler tarafından sunulan teminatlarda belirli bir süreye kadar geçerli olduğuna ilişkin açıklamalar olduğu yani süreli teminat mektubu alındığı incelenmiştir.

05.04.2022 tarihinde yapılan 4236 nolu parselin satış ihalesinde Kahramanmaraş Çimentonun sunduğu 04.04.2022 tarih ve 1070TM669 sayılı geçici teminat mektubunda belirli bir tarihe kadar geçerlilik açıklamasına yer verilmesi konuya örnektir.

2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 26 ncı maddesinde;

"Geçici veya kesin teminat olarak kabul edilecek değerler aşağıda gösterilmiştir.

a) Tedavüldeki Türk Parası,

b) Bankalar ve özel finans kurumlarının verecekleri **süresiz** teminat mektupları,

.... "

Denilmektedir.

Bu nedenle teminat mektuplarının ancak süresiz olursa kabul edileceği açıktır. Bu kanun kapsamında yapılacak ihalelerde istekliler tarafından sunulacak teminat mektuplarının süresiz olmasına dikkat edilmesi gerekmektedir.

61-Belediyenin 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'na tabi satmış veya kiralamış olduğu bazı taşınmazlarla ilgili ihale kararlarından damga vergisi (karar pulu) kesintisi yapmadığı tespit edilmiştir.

Kontrolörlüğümün ikazları sonucu söz konusu tutarlar ilgili kişilerden tahsil edilerek belediyenin hesabına yatırılmıştır.

488 sayılı Damga Vergisi Kanunu'nun; Konu başlıklı 1 inci maddesinde; Bu kanuna ekli (1) sayılı tabloda yazılı kağıtlar Damga Vergisine tabidir.

Mükellef başlıklı 3 üncü maddesinde; Damga Vergisinin mükellefi kağıtları imza edenlerdir. Resmi dairelerle kişiler arasındaki işlemlere ait kâğıtların Damga Vergisini kişiler öder.

Resmi Daire başlıklı 8 inci maddesinde; Bu Kanunda yazılı resmi daireden maksat, genel ve katma bütçeli daire ve idarelerle, il özel idareleri, belediyeler ve köylerdir. Bu dairelere bağlı olup ayrı tüzel kişiliği bulunan iktisadi işletmeler resmi daire sayılmaz.

Nispet başlıklı 14 üncü maddesinde; Kâğıtların Damga Vergisi bu Kanuna ekli (1) sayılı tabloda yazılı nispet veya miktarlarda (Mukavelenameler, taahhütnameler ve temliknameler için 2023-2024 ve 2025 yılları için %0.948 oranında, Kira mukavelenameleri için mukavele süresine göre kira bedeli üzerinden, 2023-2024 ve 2025 yılları için %0.189 oranında) alınır.

Hükümleri yer almaktadır.

Adı geçen Kanununa ekli (I) sayılı tablonun; II. Kararlar ve mazbatalar başlıklı 2 maddesine göre, İhale Kanunlarına tabi olan veya olmayan resmi daire ve kamu tüzel kişiliğini haiz kurumların her türlü ihale kararları 2023-2024 ve 2025 yılları için %0,569(Binde5,69) Damga Vergisine tabi olduğu belirtilmektedir.

İlgili mevzuat hükümlerinden de anlaşılabacağı üzere, İhale Kanunlarına tabi olan veya olmayan resmi daire ve kamu tüzel kişiliğini haiz kurumların her türlü ihale kararlarından 2023-2024 ve 2025 yılları için %0,569(Binde5,69) oranında Damga Vergisi alınması gerekmektedir..."

Kira bedelinin her yıl belli nispette arttırılması öngörülen kira kontratlarında damga vergisinin hesaplanmasında; artış nispeti de dikkate alınarak damga vergisinin hesaplanması zorunludur. Damga vergisi matrahı ise bütün yılların toplam kira bedeli olarak hesaplanacaktır. Bu durumda kira sözleşmesindeki toplam tutar üzerinden damga vergisinin hesaplanması gerektiği bilinmelidir.

GİDER OLUŞTURAN İŞLEMLER:

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu Hükümlerine Göre Yapılan İhaleler:

Denetime tabi dönemde, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu hükümlerine göre, toplam 65 adet ihale gerçekleştirildiği, bu ihalelerin 35 tanesinin pazarlık usulü ile diğer 30 tanesinin açık ihale usulüyle yapıldığı görülmüş ve söz konusu ihalelerin idari olarak sözleşme aşamasına kadar olan denetimi yapılmış, genel olarak mevzuat hükümlerine uygun olduğu incelenmiş; rapora yazılmaya değer görülmeyen hususlarda, görevli memurlara soru ve cevaplarla birlikte gerekli sözlü açıklamalarda bulunulmuştur.

62-Payas Belediyesi mal ve hizmet alımı işlerinin ihale edilmesi sırasında istisnai bir temin yöntemi olan doğrudan teminin genel bir temin usulü haline getirildiği, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nda belirlenen limitlerin aşıldığı incelenmiştir.

Kamu hukukuna tabi olan veya kamunun denetimi altında bulunan veyahut kamu kaynağı kullanan kamu kurum ve kuruluşlarının yapacakları ihalelerde uygulanacak esas ve usulleri belirlemek ve kamu ihale alanını düzenlemek üzere 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu çıkarılmış ve yürürlüğe konmuştur.

Bu kanunda belirtilen idarelerin kullanımında bulunan her türlü kaynaktan karşılanan mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin ihalelerinin bu Kanun hükümlerine göre yürütüleceği belirtilmiş ve kanunun kapsamını belirleyen 2. maddesinin (a) bendinde;

"a) Genel bütçeye dâhil daireler, katma bütçeli idareler, özel idareler ve belediyeler ile bunlara bağlı; döner sermayeli kuruluşlar, birlikler, tüzel kişiler." Denilmek suretiyle belediyelerin de mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin ihalelerinin bu kanuna tabi olduğu hüküm altına alınmıştır.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu idarelerin mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin ihale edilmesi sırasında uyulması gereken bazı temel ilkele belirlemiştir. Bu temel ilkelere göre;

İdareler, bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumludur.

Aralarında kabul edilebilir doğal bir bağlantı olmadığı sürece mal alımı, hizmet alımı ve yapım işleri bir arada ihale edilemez.

Eşik değerlerin altında kalmak amacıyla mal veya hizmet alımları ile yapım işleri kısımlara bölünemez.

Bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde açık ihale usulü ve belli istekliler arasında ihale usulü temel usullerdir. Diğer ihale usulleri Kanunda belirtilen özel hallerde kullanılabilir.

Ödeneği bulunmayan hiçbir iş için ihaleye çıkılamaz.

Kanunla getirilen tüm bu ilkeler, kamu kaynağı kullanan tüm kurum ve kuruluşların yürütmekte oldukları kamu hizmetlerinin gereği olarak ihtiyaçlarını en uygun bedelle ve en uygun nitelik ve kalitede sağlamak, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını temin etmeye yöneliktir. Kanunun bir diğer temel amacı idareler tarafından yapılan mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin ihale edilmesi sırasında saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini sağlamaktır.

Bu nedenle, aralarında kabul edilebilir doğal bir bağlantı olmadığı sürece mal alımı, hizmet alımı ve yapım işleri bir arada ihale edilemez. Eşik değerlerin altında kalmak amacıyla mal veya hizmet alımları ile yapım işleri kısımlara bölünemez. Bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde açık ihale usulü ve belli istekliler arasında ihale usulü temel usullerdir. Diğer ihale usulleri Kanunda belirtilen özel hallerde kullanılabilir.

Kanun ihale sürecinin saydam, eşitlikçi, rekabete imkan veren ve başarılı bir şekilde tamamlanması ve bu suretle idarenin ihtiyaçlarının en uygun maliyetle ve en yüksek kalitede karşılanması için gerekli ilkeleri ana hatlarıyla belirlemiş ve bu ilkeleri ikincil mevzuatla detaylandırmıştır.

Kanuna göre esas ihale usulü açık ihale usulüdür ve diğer usuller ancak kanunun öngördüğü özel şartların varlığı halinde uygulanabilirler. Doğrudan temin ise bir ihale usulü olarak kanunda sayılmamış, sadece idarenin ivedi ve eşik değerlerin altında kalan ihtiyaçları için bir temin usulü olarak öngörülmüş ve bu çerçevede düzenlenmiştir. Bu maddeye göre yapılacak alımlarda, ihale komisyonu kurma ve 10 uncu maddede sayılan yeterlik kurallarını arama zorunluluğu bulunmaksızın, ihale yetkilisince görevlendirilecek kişi veya kişiler tarafından piyasada fiyat araştırması yapılarak ihtiyaçlar temin edilebilecektir. Doğrudan temin, idarelerin küçük çaplı ihtiyaçlarını diğer ihale usullerine tabi olmadan basitçe karşılamalarını sağlamak üzere getirilmiş olduğundan buna uygun bir şekilde kullanılmak zorundadır. Nitekim Kanun bu konuda parasal bir sınır getirmiş ve idarelerin pazarlık usulü ve doğrudan temin suretiyle, Kanunun 21 ve 22'nci maddelerindeki parasal limitler dâhilinde yapacakları harcamaların yıllık toplamının, idarelerin bütçelerine bu amaçla konulacak ödeneklerin % 10'unu Kamu İhale Kurulunun uygun görüşü olmadıkça aşamayacağı belirtilmiştir.

Öte yandan Kamu İhale Genel Tebliğinin;

21.1.1.2. maddesinde; 4734 sayılı Kanunun 62 inci maddesinin (1) bendine göre Kanun kapsamındaki kurum ve kuruluşlar, gerek 21 inci maddesinin (f) bendi, gerekse temsil ağırlama faaliyetleri kapsamında yapılacak konaklama, seyahat ve işeye ilişkin alımlar hariç 22 nci maddesinin (d) bendi kapsamında yapacakları harcamalarda, bütçelerine bu amaçla konulan ödeneklerin % 10 unu Kamu İhale Kurulunun uygun görüşü olmadan aşamayacakları,

21.2. maddesinde; 4734 sayılı Kanunun 21 inci maddesinin (f) bendi ve 22 nci maddesinin (d) bendine göre ihtiyaçların temininde kurum ve kuruluşlar, yıllık bütçelerinde belirlenen toplam ödenek miktarını dikkate alacakları, Kurum ve kuruluşlar, mal alımı, hizmet alımı veya yapım işleri için bütçelerine konan yıllık toplam ödenekleri üzerinden her biri için

ayrı ayrı % 10 oranını hesaplayacakları, burada önemli olan hususun, ilgili veya bağlı birimlerin değil kurum veya kuruluşun toplam ödeneklerinin % 10'unun aşıp aşılması olduğu.

21.3. maddesinde; Kanun kapsamındaki kurum ve kuruluşların, ihale ve harcama yapmaya yetkili birimlerinin 4734 sayılı Kanunun 21/f ve 22/d maddeleri kapsamında yaptıkları harcamalarının, toplam ödeneklerinin % 10 oranını aşıp aşmadıklarını takip etmek zorunda oldukları,

Belirtilmiştir.

Bu hususlara aykırı iş ve işlemlerin, 5018 sayılı Kanunun amaçladığı saydamlık, rekabet, eşit muamele, güvenirlik, gizlilik, kamuoyu denetimi, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanması ve kaynakların verimli kullanılması gibi amaçların gerçekleşmesinin engellenmesine yol açacağından, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 8. maddesinde yer alan "Her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanlar, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumludur ve yetkili kılınmış mercilere hesap vermek zorundadır." Hükmünün uygulamalarda göz önünde bulundurulması sağlanmalı, aksi halin cezai sorumluluk getireceği bilinmelidir.

63-2024/216895 ihale kayıt numaralı Gençlik Merkezi Binası Yapım İşi ihalesinde yükleniciyle sözleşme tasarısı imzalandığı incelenmiştir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 4'üncü maddesinde, sözleşme mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinde idare ile yüklenici arasında yapılan yazılı anlaşma olarak tanımlanmıştır.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 46'ncı maddesine göre; "Yapılan bütün ihaleler bir sözleşmeye bağlanır. Sözleşmeler idarece hazırlanır ve ihale yetkilisi ile yüklenici tarafından imzalanır. Yüklenicinin ortak girişim olması halinde, sözleşmeler ortak girişimin bütün ortakları tarafından imzalanır. İhale dokümanında aksi belirtilmedikçe sözleşmelerin notere tescili ve onaylatılması zorunlu değildir.

İhale dokümanında belirtilen şartlara aykırı sözleşme düzenlenemez."

Sözleşme tasarısı ihale dokümanında yer alan bir belgedir. Yüklenicilerle sözleşme tasarısı değil, uygulama yönetmelikleri ekinde yer alan tip sözleşmelere uygun sözleşme imzalanması sağlanmalıdır.

64-Denetime tabi dönemde yapılan bazı ihalelerde, ihale işlem dosyasının incelenmek üzere ihale komisyonu üyelerine iletilmesine ilişkin herhangi bir belgeye rastlanmamıştır.

2024/216895 ihale kayıt numaralı yapım işi ihalesi örnek olmakla birlikte uygulama genellik göstermektedir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunun 6. maddesinin 3. fıkrasında "Gerekli incelemeyi yapmalarını sağlamak amacıyla ihale işlem dosyasının birer örneği, ilân veya daveti izleyen üç gün içinde ihale komisyonu üyelerine verilir." denilmektedir.

Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin 21. maddesinin 2.fıkrasında da ihale işlem dosyasının birer örneğinin ilan veya daveti izleyen üç gün içinde idare tarafından ihale komisyonu üyelerine verileceği hükme bağlanmıştır.

Belirtilen kanun hükümlerine uygun olarak kanunda belirtilen sürelerde ihale işlem dosyasının birer örneğinin ihale komisyonu üyelerine verilmesi ve belgelerinin ihale işlem dosyasında muhafaza edilmesi sağlanmalıdır.

65-2024/216895 ihale kayıt numaralı yapım işinde kullanılabilir ödenek 20.000.000TL olmasına rağmen, bu tutarın üzerinde yaklaşık maliyet ile ihaleye çıkıldığı incelenmiştir.

4374 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "Temel İlkeler" başlıklı 5.maddesinde aynen;

"İdareler, bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumludur.

Aralarında kabul edilebilir doğal bir bağlantı olmadığı sürece mal alımı, hizmet alımı ve yapım işleri birarada ihale edilemez.

Eşik değerlerin altında kalmak amacıyla mal veya hizmet alımları ile yapım işleri kısımlara bölünemez.

Bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde açık ihale usulü ve belli istekliler arasında ihale usulü temel usullerdir. Cumhurbaşkanlığı hizmetlerinin özelliği ve güvenlik şartlarına uygun şekilde yerine getirilme zorunluluğu nedeniyle Cumhurbaşkanlığınca gerçekleştirilecek her türlü mal ve hizmet alımları ile yapım işlerine ilişkin ihaleler bu Kanunun 21 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine göre yapılabilir. Diğer ihale usulleri Kanunda belirtilen özel hallerde kullanılabilir.

Ödeneği bulunmayan hiçbir iş için ihaleye çıkılamaz." Hükümleri bulunmaktadır.

Bu çerçevede, ödeneği bulunmayan herhangi bir iş için ihaleye çıkılmasının Kanun'un temel ilkelerine aykırılık teşkil edeceği unutulmamalı; bundan böyle tüm ihale işlemlerinin ilgili mevzuat hükümlerine uygun şekilde yürütülmesi sağlanmalıdır.

66-Yüklenici ile yapılan sözleşmelerin idare yetkilisi ve yüklenici tarafından imzalandığı, ancak yüklenici adına imzalayanın adı, soyadı ve görevinin imza altına yazılmadığı incelenmiştir.

2024/216895 ihale kayıt numaralı ihalenin sözleşmesinde yüklenici adına sözleşmeyi imzalayan kişinin ad, soyadı ve görevlerinin yazılı olmaması örnektir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 'İhalenin Sözleşmeye Bağlanması' başlığını taşıyan değişik 46'ncı maddesine göre; Yapılan bütün ihalelerin bir sözleşmeye bağlanacağı, sözleşmelerin idarece hazırlanacağı ve ihale yetkilisi ile yüklenici tarafından imzalanacağı, yüklenicinin ortak girişim olması halinde, sözleşmelerin ortak girişimin bütün ortakları tarafından imzalanacağı, ihale dokümanında aksi belirtilmedikçe sözleşmelerin notere tescilinin ve onaylatılmasının zorunlu olmadığı, İhale dokümanında belirtilen şartlara aykırı sözleşme düzenlenemeyeceği,

İhale uygulama yönetmelikleri eki Tip Sözleşmelerin altında yer alan dip notlarda da; sözleşmelerin ihale yetkilisinin adı-soyadı ve görevinin, yüklenicinin (tüzel kişi olması halinde yetkili temsilcisinin) veya yetkili vekilin adı-soyadı/ticaret unvanı; yüklenicinin ortak girişim olması halinde, bütün ortakların (ortağın tüzel kişi olması halinde ortağın yetkili temsilcisinin) adları ve soyadlarının yazılarak imzalanacağı, temsile yetkili olduğuna dair belgenin de sözleşme ekine konulacağı açıkça hüküm altına alınmış olup, uygulamada yukarıda açıklanan mevzuat hükümlerine göre işlem yapılması sağlanmalıdır.

Diğer Çeşitli Ödemeler:

67-4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 22/d maddesine göre doğrudan temin usulüyle yapılan alımlarda yasaklı kontrolünün yapılmadığı ifade edilmiştir.

Uygulama 2020-2025 yılları arasında genellik göstermektedir.

Kamu İhale Genel Tebliği'nin 31.4.'üncü maddesinde; "4734 sayılı Kanunun 22 nci maddesi uyarınca doğrudan temin yoluyla alım yapılması halinde alım yapılacak kişi ya da firmanın ihalelere katılmaktan yasaklı olup olmadığı teyit ettirilmeyecektir. Ancak, anılan Kanunun 22 nci maddesinin (d) bendinde belirtilen parasal limit dahilinde yapılan alımlarda, alım yapılacak gerçek veya tüzel kişinin Kurumun internet sayfasındaki yasaklılar listesinde bulunup bulunmadığının kontrol edilmesi ve yasaklı olduğunun belirlenmesi durumunda, söz konusu kişiden alım yapılmaması gerekmektedir."

Denildiğinden mevzuat hükmüne uygun hareket edilerek doğrudan temin ile yapılan alımlarda yasaklılık kontrolünün yapılması sağlanmalıdır.

GÖREY:

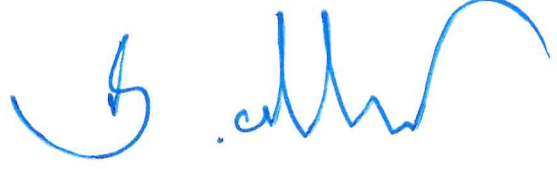
68-Denetime tabi dönemde Payas Belediye Başkanlığı görevinin Bekir ALTAN tarafından yürütüldüğü incelenmiştir.

Hatay ili Payas Belediye Başkanlığı İdari İ  ve İşlemlerinin tarafımdan denetimi sonucunda (4)  rnek olarak düzenlenen bu raporun; (1)  rne i dairesinde bırakılmış, (1)  rne i, Payas Kaymakamlığı'na tevdi edilmiş ve (2)  rne i de İçişleri Bakanlığı (Kontrolörler Başkanlığı)'na sunulmuştur. **17.09.2025**

Kurum Üst Yöneticisinin Görüş ve Düşünceleri

Denetim raporunda tenkit ve tavsiye edilen hususların yerine getirilmesi hususlarında ilgililere talimatlar verilecek ve sonucu takip edilecektir. 17/09/2025

Bekir ALTAN
Belediye Başkanı